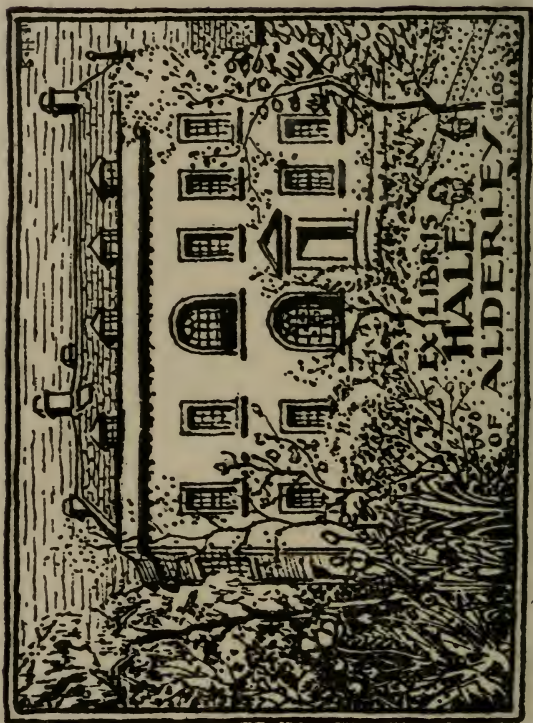

1835 April 26 - with Brantley
for 2/6

LIBRARY
OF THE
UNIVERSITY
OF ILLINOIS

Emblems

x875.1

V51amYb

Rare Book & Special
~~Collections Library~~

KT, IV 300, 12M, IV SS,
63 Jan.

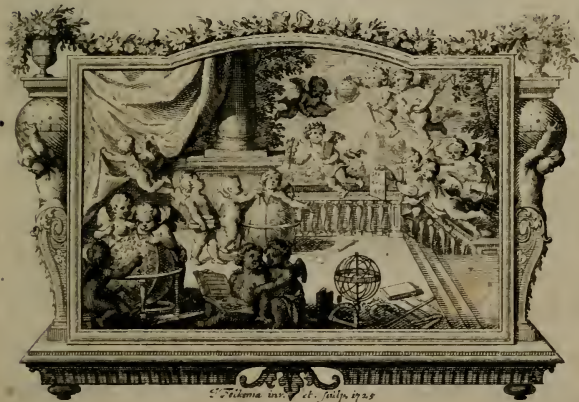

AANMERKINGE OP OTTO VAN VEENS
ZINNE-BEELDEN DER GODDELYKE LIEFDE.

't Amsterdam by Theodorus Danckerts.

J. Schreyer inv. et fecit.

C^L. BRUINS
AANMERKINGEN,
O P
OTTO VAN VEENS
ZINNEBEELDEN
DER GODDELYKE LIEFDE.

t³ A M S T E R D A M ,

By THEODORUS DANKERTS, Boekver-
koper, op de Nieuwendyk in de Atlas, 1726.

OPDRAGT

AAN DEN HEERE

ANTHONI

VAN

OLDENBARNEVELD.

WAARDE EN ZEER GELIEFDE BROEDER.

Dat ik de vryheid neeme om dit Werkje aan U E. op te dragen, geschied om twee redenen, voor- eerst, om de vriendschap die wy elkander toedragen, en ten anderen om de zucht en genegenheid die U E. betuigt voor de dicht- kunst van den Zededichter C L A A S B R U I N te hebben; 't is waar dat deeze *Aanmerkingen* meerendeels in onrym zyn opgesteld, om dezelve van andere Bedenkingen over dee- ze stoffe te onderscheiden; doch

OPDRAGT

't is voor de eerstemaal niet dat zyn E. dien trant heeft gebruikt, men vind hem ook in de *Korte schets van het leven en sterven der Martelaaren*, 't geen aan de waereld veel genoeg en heeft gegeven, en daarom hoop ik dat deeze stichtelyke gedachten U E. ook niet zullen mishagen.

Ontfang dan dit Boekje, 't geen U E. uit een toegenegen hert word opgeoffert van

U E. D. W. Broeder,

THEODORUS DANKERTS.

KORT

VOORBERICHT.

BESCHEIDENE LEEZER.

Gods Liefde tot ons, en onze weder-
 liefde tot dat algenoegzaam Opperwezen,
 zyn de twee onwrikbaare zuilen daar het
 gebouw onzer tydelyke en eeuwige ge-
 lukzaligheid op rust; dit is die band der
 volmaaktheid, die alle andere deugden
 als in een' bondel famenknoopt, en de
 waereld in een heugchlyk Paradys van on-
 bedenkelyk zielvermaak kan doen veran-
 deren; dit zyn die heilzaame Bronäders
 die 't vroom gemoed met stroomen van
 geestelyke vertroosting en blydschap be-
 sproejen, die springen tot in het on-
 eindige leven. Men hoore eens (om
 geen menigte Schriftuurplaatfen over
 deeze stoffe aan te haalen) hoe zielroe-
 rend

V O O R B E R I C H T.

rend de stichtelykste Dichter van ons Vaderland, D. Kamphuisen, daar van opzingt in het vyfde Deel van zyn Lof der Liefde.

Die heeft ontfangt; getrouwheid word beloont.

Gods heimlykheid is by dien die hem vreeft.

Hoe waarheids licht in 't hert zich klaarder toont,

Hoe meerder kracht tot deugde in den geest.

God vind hem trouw; dies doet hy hem meer goed:

Hy smaakt meer goed; dies toont hy meerder trouw:

De meerder trouw, maakt dat God noch meer doet:

Gods sterker gunst, sterkt weér des deugds gebouw.

Hoe trouwer hy, hoe trouwer ook God is;

Hoe meer God hem, hoe meer hy God bemint;

Hoe tusschen twee meer aarts gelykenis,

Hoe naauwer zich de een aan d'ander bind.

Dus

VOORBERICHT.

Dus straalt 'er staêg van hem na God, en weêr

Van God op hem, een Liefden-wederschyng.

Waar meer staêg aan een oorzaak is van meer,

Daar kan geen werk, hoe zwaar, onmooglyk zyn.

Van deeze Goddelyke Liefde (om ter zaak te komen) heeft de beroemde Konstschilder OCTAVIO of OTTO van VEEN, wiens levenswyze door *A. Houbraken* in zyn Schouwburg der Schilders en Schildereffen uitvoerig is beschreven, zestig *Zinnebeelden* bedacht, van welke de Kaart- en Boekverkooper *Theodorus Dankerts* de koopere Platen in bezitting heeft, en 't is op zyn verzoek dat ik 'er deeze *Aanmerkingen* op heb gemaakt, nadien het een stoffe is die my ongemeen smaakelyk voorkwam, om 'er myn gedachten over uit te breiden; ja, door de Bedenkingen, die 'er anderen uit hebben ontworpen, ben ik eer aangemoedigt dan afgeschrikt geweest, om 'er ook iets in onrym tegen over, en in een kort vaersje onder de Print, van op te stellen,
niet

VOORBERICHT.

niet om iemand naar de kroon te steeken, maar om myn aangeboorene zucht tot het zedelyke eenigfins te voldoen.

Indien UE. in dit Werkje iets mogt vinden dat der overweeging en betrachtting waardig is, zulks zal my ten hoogsten aangenaam zyn.

CLAAS BRUIN.

C^L. BRUINS

AANMERKINGEN,

O P

OTTO VAN VEENS

ZINNEBEELDEN

DER GODDELYKE LIEFDE.

Heere, voor u is alle myne begeerte: zingt Sions Harpenaar *Pfalm xxxviii. vers 10.* En geen wonder: want alles wat aan God is, is begeerlyk; zyn heerlykheid is onbedenkbaar, zyn wysheid is ondoorgrondelyk, zyn almagt is onbepaalt, zyn alwetenheid beschouwd herten en nieren, zyn heiligheid is zonder vlekken, en zyn goedertierenheid is onëindig. Wie moet die hoogwaardige Godheid dan met de vuurigste liefde niet beminnen? want de rede leert het ons, en duizenden ligchaamelyke en geestelyke zegeningen verplichten 'er ons toe, ja onze eeuwige gelukzaligheid hangt 'er van af. Kunnen 'er wel grooter drangredenen bedacht worden? en echter (wie zou 't gelooven, indien 't niet blykbaar was?) de meeste menschen, door verkeerde denkbeelden misleid, betrachten niets minder dan hem een ongeveinsde liefde toe te dragen. Maar hoe moeten wy God eeren en beminnen, mogt ligt iemand vraagen? Hy zelf leert het ons, *Pfalm l. vers 25.* *Wie dankoffert zal my eeren, en zyn' geliefden zoon, Joannes xiv. vers 21.* *Die myne geboden heeft, en dezelve bewaart, die is 't die my lief heeft.* Die dan, voorëerst, door een krachtig geloof alles met dankbaarheid en vergenoegzaamheid opneemen, wat dien Vader aller lichten van boven zend, hoe zeer het tegen hunne vleeschelyke neigingen mag stryden, en, ten anderen, alle zyne geboden, naar maate van hunne krachten, door een' godzaligen wandel tot den einde toe onderhouden; deeze zyn 't die God boven alles beminnen. Wel-aan dan, vroomen zielen, laat die liefde, tot dat beminnelyk Opperwezen, in uwe werken, woorden en gedachten altoos uitblinken. Bewaart deeze woorden van den heiligen *Asaph* altoos in uw hert: *Wien heb ik nevens u in den Hemel? nevens u en lust my ook niets op der aarde. Bezwykt myn vleesch en myn herte, zo is God de rotssteen myns herten, en myn deel in eeuwigheid. Pfalm lxxiii. vers 25 en 26.* Zo zult gy hier de voormaak, en namaals de volle bezitting der onëindige goederen genieten.

Onze Liefde tot God.

I.

Myn ziel, verlaat het slyk der aarde,
Om 't schoonste pand van dierbrer waarde,
Dat 's God, het allerhoogste goed:
Kleef Hem steeds aan met ziel en zinnen,
Door all' wat kwaad is te overwinnen,
Zo zult gy eens in d'overvloed
Van nooitvergangbre schatten deelen.
Wie zou die liefde toch verveelen?

Hier in is de liefde, niet dat wy God lief gehad hebben, maar dat hy ons lief heeft gehad, en zynen Zoon gezonden heeft, tot een verzoening voor onze zonden: 't Zyn de nadrukkelyke woorden van den geliefden Apostel. 1 *Joannes* IV. vers 10. ô Wonderbaare liefde! geen liefde tot vrienden en gunstgenooten, maar tot vyanden, tot wederspannige mitelingen, die dood waaren in zonden en misdaaden, en dien volgens de eeuwige dood en verdoemenis verdient hadden. ô Onuitspreekelyke liefde, van dien God, die de liefde zelfs is! waar door hy ons uit de duisternis geroepen heeft tot zyn wonderbaar licht. ô Liefhebbende Samaritaan! die, toen wy in ons bloed wentelden, oli van vertroosting, en wyn van verlossing in onze wonden goot, ja die ons by de hand nam, ons uit het Egipte deezer waereld trok, en ons geleidde naar het eeuwig Kanaän, by het licht der wolkzuil van uwen H. Geest, en de vuurkolom van uw H. Woord. ô Opperste wysheid! die, daar gy van eeuwigheid zyt gezalft geweest, en begin noch einde kent, van uwen hemel zyt nedergedaalt, en door uw leere, voorbeeld, lyden, sterven, opstanding, hemelvaart en 't afzenden van uw H. Geest het leven en de onsterfelykheid hebt in 't licht gebragt, om ons daar deelgenooten van te maaken. ô Onbegrypelyke liefde! waar door wy niet alleen in dit traanendal gekoestert, vertroost, bewaakt, getuchtigt en gezegend worden, maar ook, door een ontwyffelbaare hoop, in 't voorhof der eeuwige onsterfelykheid kunnen vernachten, die witte keursteen, waar door wy eens vrygesprooken, en ter zaliger heerlykheid zullen ingeleid worden. Maar heeft God ons dit onwaardeerbaar pand zyner liefde geschonken zonder wederliefde te verwachten? Gewisselyk neen: Want hoe zeker wy die schat ook bezitten, wy zullen hem noch zekerer verliezen, indien wy ons aan moeiwillige zonden schuldig maaken; dies laat ons voorzichtig zyn. In de Aanmerking over 't eerste *Zinnebeeld* is aangetoont, wat 'er vereischt word om onze wederliefde aan dien goedertieren Weldoener te bewyzen.

Gods Liefde tot ons.

II.

♠ Heilbron zonder wedergade!

Gy schonkt, door 't schenken van uw' Zoon,
Aan ons, genade voor genade.

Wat diamantmyn, welk een kroon,

Wat waereld, opgevult met schatten,

Kan haalen by dat ryk genot?

't Verstand kan nooit de prys bevatten

Van zulk een onwaardeerbaar lot.

Want gy hebt niet ontvangen den geest der dienstbaarheid wederom tot vreeze, maar gy hebt ontvangen den Geest der aanneeminge tot kinderen, door welken wy roepen, *Abba, Vader*. *Romeinen VIII. vers 15.* Ziet daar de uitnemende vrucht der goddelyke Liefde, die ons niet alleen vrygemaakt heeft van de wet der zonde en des doods, maar die ons ook tot zyne kinderen heeft aangenomen. ô Zalig kindschap! ô Zoonen en dochteren des allerhoogsten Gods! ô Erfgenamen van dien grooten Vader, die ryk is over allen die hem aanroepen! ô Mede-erfgenamen van uwen oudsten broeder Jesus Christus, die arm wierd, om u met eeuwigduurende schatten te verryken! een' *Octavianus* en een' *Tiberius* mogten zich beroemen, dat zy van *Julius Cesar* en *Augustus* tot zoonen en opvolgers hunner keizerryken aangenomen waaren, maar gy, nedrige broeders, roemt in uwe waardiger hoogheid, daar all' de hunne maar rook en damp by was. God heeft u tot koningen van onvergankelyke ryken verheven, by wiens uitgestrektheid de gantsche waereld slegts by een ondeelbaar stipje kan vergeleeken worden, waar van hy u verzekert door de inspraak van zyn' Geest, door zyn geduurige gemeenschap in 't welbewust geweten, die vrede Gods die 't verstand te boven gaat, en door zyn Euangeli, waar in hy u de waare wysheid leert, en zyn verborgenheid openbaart. Reinigt dan de tempelen uwer herten, ô Geestelyke kinderen! ô Koninglyk Priesterdom! van alles wat besmettelyk is: want zonder vrede en heiligheid zal niemand den Heere zien; zo zal hy in u wonen en wandelen; vergeet dan uwen hoogen eerstand niet. Konings kinderen houden nooit gemeenschap met slaaven, zo weinig voegt het u ook gemeenschap met de slaaven der zonden te houden: bewaart dan altoos, door godsvrucht, de vrymoedigheid, van in vertrouwen te kunnen uitroepen: *Abba, Vader*: zo zult gy namaals blinken als zonnen in zyn Koningryk.

Door de Liefde zyn wy Gods kinderen.

III.

Juicht om uw' heilstand, waare vroomen,
 Gy zyt tot kindren aangenomen
 Van God, dat ongeschapen Al.
 O Zaligheid nooit uit te denken!
 Wat vyand kan u immer krenken,
 In 't allerdringenste ongeval?
 Dies roept steeds uit een godsvruchtsäder,
 In vast vertrouwen: Abba, Vader.

Wie in oprechtheid wandelt, wandelt zeker, zegt, de wyfse der Koningen, Spreuken x. vers 9. Gelukkig zyn ze dan die, door de Goddelyke liefde ondersteunt en aangenoopt, de rechte paden van godsvrucht verkiezen, om te wandelen als lichten van wysheid en deugd, in 't midden van een krom en verdraait geslagt; daar toe zyn wy geroepen: want God getuigt uitdrukkelyk dat het zyn wil is, dat wy oprecht en heilig leeven. Heere, vraagt David in den xv. Psalm. *Wie zal verkeeren in uwe tent? Wie zal woonen op den berg uwer heiligheid?* en 't antwoord is: *Die oprecht wandelt.* Gelyk dan een wys bouwmeester altoos zyn paslood met zich draagt, om zyn gestigt lynrecht op te haalen, zo wel tot gieraad als tot vastigheid; zo moet ook een christen het paslood van een oprecht gewisse nooit vergeten, om, in alles wat hy verricht, het gebouw van zyn gedrag recht af te meeten, en vast te maaken; dus zal het alle orkaanen en plasregens van wederwaardigheden verduuren; dus gaat 'er voor den oprechten steeds een licht van troost en blydschap op, in 't midden der duisternis van algemeene en byzondere rampen; daar hy, die onrecht doet, geduurig een naare en duistere hel van schrikkelyke plaagen gewaar word, zelfs in 't middaglicht van zyne zondige vermaakelykheden. ô Wat is hy gelukkig die zich voor zyn geweten niet behoeft te verbergen! die niets op zyn hert heeft dat hem in de uiterste gevaren kan doen schrikken en beeven, en die vrymoedig over een waereld vol vyanden en rampen met opgerechten hoofde kan heene stappen; alzins geruft op de Goddelyke voorzienigheid, die hem nooit begeeft of verlaat. Nu dit is den staat van hem *die rein van handen, en zuiver van herten is.* Psalm xxiv. vers 4. Laat ons dan een wyze keuze doen; laat ons altoos in oprechtheid wandelen als vroomme Nathanaëls, zonder bedrog en geveinsdheid, zonder haat en nyd, vry van laster en logentaal, en alles wat ons in onzen loop op den rechten weg der godzaligheid zou kunnen verhinderen; zo zullen wy eens uit genade verwaardigt worden om te woonen in de nieuwe hemelen, en op de nieuwe aarde, daar de gerechtigheid woont.

De Liefde is oprecht.

IV.

Mijn ziel, wil in uw' levensstand,
Gods liefde nimmermeer vergeeten,
Zy geeft u 't Paslood in de hand,
Van 't zuiver en oprecht geweten;
Dat richtsnoer, strekke u tot een maat,
En regel voor 't gebouw der zeden,
Een schets van 't huis, dat nooit vergaat,
In 't eeuwig ryk der zaligheden,

A 5

Des

Des Heeren goedertierenheid duurt tot in der eeuwigheid, herhaalt Koning David wel zesentwintigmaal in zyn cxxxvi. Psalm, waar in hy veele weldaaden, door God aan Israël bewezen, optelt, en ieder met die heerlyke spreuk besluit; zy worden daar eeuwig genaamt, om dat God nooit ophield van hem te zegenen. Indien wy dit nu eens op de dagen van 't H. Evangelii overbrengen, dan zullen wy oneindig meer reden hebben om uit te roepen, dat Gods liefde over ons tot in der eeuwigheid duurt, omdat wy, door de zon der gerechtigheid verlicht, met ongedekten aangezichte kunnen beschouwen waar in die eeuwig goedertierenheid bestaat; niet zo zeer in aardfche goederen, die de christenen niet volstrekt zyn beloofd, maar byzonder in geestelyke rykdommen, die nooit vergaan. Hy, die 't onverderfelyk leven in 't licht heeft gebracht, verlicht ons met de straalen zyner eeuwig, dat is, geduurige genade; hy verkwikt, versterkt en vertroost ons met den gestadigen invloed van zyn H. Geest, en beschenkt ons met de zekere hoop eener zalige onsterfelykheid; dus overstroomt hy ons met eeuwig genadegaaven in dit wisselvallig leven: Maar wat schrander vernuft heeft ooit kunnen bevatten wat het zy met eeuwig kroonen en bruiloftsfeesten in 't nieuw Jeruzalem beschonken te worden? Hier moeten alle onze bespiegelingen stil voor staan, om dat het goederen zyn die nooit beschouwt, gehoord, noch in de gedachten zyn opgeklimmen. ô Eeuwig liefde Gods! wie vind zich niet aangenoopt om, door uw kracht gesterkt, die onëindige goedertierenheid met een geduurige wederliefde te beantwoorden? Men kwyte zich dan in die allernodigste pligt op dat wy 'er namaals eeuwig in mogen deelen. Men roepe dan uit met een dankbaare tong, maar vooräl met een gehoorzaam hert: *Looft den Heere myne ziele: en al wat binnen my is zynen heiligen naam. Looft den Heere myne ziele, en vergeet geene van zyne weldaaden: die alle uwe ongerechtigheid vergeeft; die alle uwe krankheid geneest, die uw leven verlost van 't verderf, die u kroont met goedertierenheid en barmhertigheden. Psalm CIII. vers 1 tot 4.*

Deez' kring, die eind noch aanvang kent,
Verbeeld Gods Liefde, zonder end,
Die is, die was, en steeds zal wezen.
ô Eeuwige uitvloed van geluk!
ô Balsembron in ramp en druk!
Wie moet u niet geduurig vreezen,
Om eeuwig in uw gunst te staan,
Daar 't eeuwig heil zal nooit vergaan?

In uw licht zien wy het licht: Zingt den Psalmist in zyn xxxvi. *Psalm*: Dus is de Goddelyke liefde alleen de Bronader van 't licht. Hoe lieflyk het licht, en hoe naar en droevig de duifternis zy, weet elk die 'er onderscheid van kan maaken. Licht betekent, in een' geestelyken zin, kennis, deugd en gelukzaligheid: In die drie opzichten word onzen Heiland het licht der waereld genaamt: want door het licht van zyn H. Euangeli onderwyft hy ons in de kennis der waarheid die naad de godzaligheid is, door het licht van zyn heilig voorbeeld leert hy ons zyne geboden betrachten, en door het licht van een bevattelyke wetenschap zynere opstanding, verzekert hy ons van de eeuwige gelukzaligheid, ja tot dit alles ondersteunt hy ons krachtdaadig, door het licht van zyn H. Geest en genade, waar door hy ons op het alerklaarste doet begrypen, dat zyn juk zacht, en zyn' last licht is, en zyne wetten niet zwaar voor ons zyn om dezelve op te volgen. ô Liefhebbende Zaligmaker! wie zou zo ondankbaar tegen u, en zo haatelyk tegen zich zelven weezen, dat hy zyn oogen voor dat heerlyk licht moetwil- lig zou sluiten, en in de duifternis van onkunde en godloos- heid wandelen, om eeuwig rampzalig te worden? Leer ons dan volftandig in 't licht leeven, gelyk gy in 't licht zyt; laat ons ten besluite door uw heilzaame les opgewekt worden, om als lichten in een krom en verdraait geflagt te wandelen: *Laat uw licht alzoo jchynen voor de menschen dat zy uwe goede wer- ken mogen zien en uwen Vader die in de hemelen is verheerlyken. Mattheus v. vers 16.* Zo zullen wy hier het licht van uw God- delyke gemeenschap genieten, en namaals in het eeuwig licht uwer volzaligheid duizendmaal schooner blinken als de helderste middagzon, die zich hier aan den hemeltrans vertoont.

De Liefde verlicht.

VI.

o Godlyk licht dat elk bestraalt!
En in den boezem nederdaalt
Van allen, die uw' glans beminnen;
Behoë ons voor de duisternis,
En alles wat aanstoot'lyk is;
Leer ons de waereld overwinnen
Door 't licht van 't waar geloof en deugd,
Om 't licht van uw volmaakte vreugd.

Een iegelyk die bid, die ontfangt, zegt 's waerelds Heiland *Mattheus VII. vers 1.* Gelukkig zyn dan de waare aanbidders, die hem, door een' deugdzaamen wandel, in geeft en in waarheid aanbidden: want de Goddelyke liefde overstroomt hen met schatten van gezondheid, matigheid, kuisheid, vergenoegzaamheid en lydzaamheid; ja met onwaardeerbare schatten van een welbewust geweten, die geduurige maalyd, die alle waereldsche vermaakelykheden overtreft, die vrede Gods die alle verstand te boven gaat; met schatten van een waarachtig geloof aan, en een verzekerde hoop op de eeuwige gelukzaligheid. Deeze onbedenkelyke goederen zyn, om zo te spreken, te koop voor een stantvastige gehoorzaamheid, aan den goedertierenen Schepper, van weinig jaaren, dat is van onzen levenstyd: Dit bevestigt, den Apostel *Joannes I. Joannes III. vers 22.* *Zo wat wy bidden ontfangen wy van hem, dewyl wy zyn geboden bewaaren, en doen 't geen bebaaglyk is voor hem.* Wat zyn ze dan ongelukkig die onheilige handen en bezoedelde herten opheffen tot dien heiligen God, wiens oogen zo rein zyn dat zy het booze niet kunnen aanschouwen; tot dien alwetenden God, voor wien niets bedekt is; tot dien rechtvaardigen God, die een iegelyk vergelden zal naa zyne werken, en tot dien Almagtigen God, die niemand kan wederstaan, en noch waanen dat zy verhoort zullen worden. Wat zyn ze rampzalig die alle deeze eerstgeboorterechten, als andere Esaus, verhandelen om eenige schotels moes van zondige rykdommen, eeramp ten en wellusten. Men schuwe dan die klippen, daar veelen hunne zaligheid op verzeilen; men besteede liever, door een voorzichtige koopmanschap, alles, om dien Euangelischen Paerel te bekomen, waar op wy namaals een winst zullen verkrygen van een onverderfelyk koningryk, daar duizend waerelden voor moeten zwichten.

De Liefde geeft de beste belooning.

VII.

Gods zegen daalt, voor 't vroom gemoed,
 Met eene tak van pallem neder,
 Een zinnebeeld van overvloed,
 Terwyl de liefde Gods het teder
 Bewaakt, en aanzet tot zyn' plicht
 Van reine en vuurige gebeden.
 Die wandelt in het heilig licht,
 Verkrygt een' schat van zaligheden.

Ik ben verstandiger dan alle myne leeraars, om dat uwe getuigenissen myne betrachtungen zyn, zingt Sions Harpenaar; *Pfalm cxix. vers 99.* Geen wonder: want hy was door de liefde Gods onderwezen, en die bestaat in het bewaaren zynner geboden. Het Heidendom mogt op hunne Wysgeeren en Redenaaren, het Jodendom op hunne Rabbynen roemen, en veele Naamchristenen mogen zich roekeloos den naam van Godgeleerden toeëigenen; deugzame zielen, die, met den lydzaamem *Hiob*, by ondervinding geleerd hebben, dat *de vrees des Heeren wysheid, en van het kwaade te wyken verstand is*, zyn de waare Godgeleerden, schoon ze te Rome en te Athene onbekent zyn; dit zyn de aandachtige en vroomen *Mariaas*, die niets liever dan aan de voeten van Jesus zitten, om de waare wysheid uyt zyn' mond te hooren, en nedrigheid en zachtmoedigheid van hem te leeren, en dus de rust hunner zielen, dat beste deel, verkiesen, dat nooit van hen zal genomen worden; ja dit zyn ze die de wysheid, die van boven is, in hunne herten ontfangen, daar de Apostel *Jacobus* zo heerlyk in zyn derde Hoofddeel van spreekt. Al te voortreffelyk zyn de woorden van de wylste der Koningen dat wy dezelve hier niet zouden invoegen: *Welgelukzalig is de mensch die wysheid vind, en de mensch die verstandigheid voortbrengt: want haaren koophandel is beter dan den koophandel van zilver, en haare inkomst dan 't uitgegraven goud. Zy is kostelyker dan robynen, en al wat u lusten mag is by haar niet te vergebyken. Lankheid der dagen is in haare rechterhand, in haare linkerhand, rykdom en eere. Haare wegen zyn wegen der lieflykheid, en alle haare paden vrede. Zy is een boom des levens den geenen die ze aangrypen, en elk een die ze vast houdt word welgelukzalig. Spreuken III. vers 13 tot 16.* ô Hemelsche wysheid, bestaande in een' godvruchtigen wandel! wat is hy gelukkig die u bezit? door u kan een godlievende ziel over kroonen heene stappen, en een waereld vol rykdommen, eerämpten en wellusten vermaaden. Wel aan dan, leergierige herten, laat u door Gods liefde onderwyzen; begeeft u gewillig aan haare voeten, door het leezen, hooren, bespiegelen, en, daar 't vooräl op aankomt, door 't betrachten der Euangeliwetten; zo zult gy hier de voorsmaak, en namaals het volle genot van de eeuwige gelukzaligheid bezitten.

o! Die, gewillig van gemoede,
Zich onder Jesus tucht en hoede,
En aan zyn voeten neder zet,
Om Hem voor alles te begeeren,
Wat kan hy all' geheimen leeren
Uit zyn volmaakte Liefdewet?
Daar 't waanwys brein met all' zyn droomen,
Hoe hoog 't ook klimt, nooit by kan komen.

B

Want

Want waar uw schat is, daar zal ook uw herte zyn, zegt 's waerelds Verlosser. *Matth. vi. vers 21.* Na dat hy 't vergaderen der aardſche schatten om hunne vergankelykheid had verboden; maar van welk een' schat spreekt hier den Heiland? De Propheet *Jesaias* zal't verklaren, daar hy van 't verdrukt Israël dus spreekt: *De vreeze des Heeren zal zyn' schat zyn, Jesaias xxxiii. vers 6.* Dat is die schat, die alle waare geloovigen in de koffers van hunne herten zorgvuldig bewaaren; hier kunnen zy toetreeden wanneer 't hun lust. Die onwaardeerbaare schat te overwegen, zich daar in te bespiegelen, en God voor die dierbaare gift te loven en te danken, is hunne gewoone bezigheid, en grootst' vermaak. Geen gierigaart kan zich meer om zyne ontelbaare paerlen, diamanten en goude staven verheugen; geen staatzuchtige zich meer om 't bezit der hoogste eerämpten verblyden, en geen wellustige meer naar onafmeetbaare stroomen van uitgezochte dertele vermaakelykheden wenschen, dan zy over hunne geestelyke rykdommen, hoe arm en verächt zy ook in de oogen van trotsche waereldlingen schynen mogen: Want de Goddelyke liefde heeft hunne herten zo ingenomen, dat 'er de minste plaats voor verbodene aardſche bedenkingen niet in is overgebleven; zy zoeken niet anders dan haar, en leezen niet anders dan van hunne hemelschatten des geloofs, der liefde, der hoope, der matigheid, der rechtvaardigheid en godzaligheid; die leggen ze op winst aan, en vermeerderen dezelve door de goddelyke genade, en sluiten ze op in de binnenste kabinetten hunner zielen; dus staan ze geduurig op de wacht, tot dat ze door de dood voor hunnen Heer geroepen worden, om rekenſchap van hun Rentmeesterschap te geven, en scheiden met een verzekerde hoop uit dit leven, dat zy voor getrouwe dienaars en dienaareffen zullen erkent worden, om voor eeuwig in de onëindige schatten der heerlykheid te deelen.

Ai zie eens hoe begeerig vat
De ziel naar haaren liefsten Schat,
In 't koffer van 't gemoed beslooten;
Die rykdom, vry van ongeval,
Waardeert en mint ze boven all'.
Wech valsche glans van 's waerelds-Grooten!
Hoe schoon ge in 't oog der dwaazen praat;
Niets is 'er dat by Jesus haalt.

Zalig zyn de reine van herten: want zy zullen God zien; zegt Jesus *Matth. v. vers 8.* En den Apostel Joannes, *dat'er niets onreins in 't nieuw Jeruzalem zal ingaan. Openb. XXI. vers 2.* Zo dat alle reine, kuische en vroomen menschen de eeuwige vreugd, en alle onreine en godloozen, de onëindige rampzaligheid zullen ten deel vallen: want Gods oogen zyn zo rein dat zy het booze niet kunnen aanschouwen. Om onze smetten dan te kennen, en om ons van de zelve te reinigen, heeft de Goddelyke liefde twee middelen aan de hand gegeven: Het eerste is de spiegel van zyn H. Euangeli, waar door wy de allerdiepste boezemvlekken op 't klaarst kunnen gewaar worden, en het andere is 't levendigmakend water van zyn H. Geest, die ondoorgrondelyke Fontein die geduurig overvloeit; die dan dit onbezwalkte spiegelglas dagelyks met ernst gebruikt om 'er zyn zonden in te ontdekken, en zich telkens van dat helder water, door waar berouw en oprechte bekeering bedient, om dezelve uit te wisschen, die zal door zynen getrouwen Zaligmaker, die alle goedwillige zielen krachtdaadig helpt reinigen, ten eenemaal voor zuiver verklaard worden, schoon 'er noch eenige vlekken van zwakheden en overylingen mochten overgebleven zyn: maar hy die, door de opstapeling zyner misdaden, die onwaarddeerbare spiegel verwerpt, en dat geestelyk water moetwillig beroert, en in zyne onreinigheid wil blyven wentelen, zal nooit rein worden, maar eeuwig by de onreine geesten moeten wonen, daar hy vergeefs naar een druppel water zal wenschen om zyn brandende tong te verkoelen, terwyl alle gereinigde zielen zich voor eeuwig met eene onuitspreekelyke blydschap aan Sions waterstroomen zullen verlustigen.

De Liefde reinigt.

X.

Zal 't zondig hert van zyne smet
 Zich zuiveren, 't moet uit de stralen
 Des spiegels van Gods Liefdewet
 Het middel tot zyn reinheid haalen;
 Dat fyn kristal, 't geen nimmer vleit,
 Zal daar op 't allerklaarste ontdekken,
 Dat ieder mensch zyn boezemvlekken
 Uitwiffchen moet door heiligheid.

De almachtige God, die groote Insteller van 't Huwelyk zegt van Adam en Eva *Genesis 11. vers 24. Deze zullen tot één vleesch zyn.* Dit was toen al een schets van het geestelyk Echtverbond tusschen Jesus en zyne waare geloovigen. Deze Eénheid word bevestigd, aan de zyde der Bruid, door één Geloof aan den eenigen waarächtigen God, en Jesus Christus dien hy gezonden heeft, één Doopsel, één leere des Euangeliums, en door dat nodig Eén, de waare godvruchtigheid; aan de zyde des Bruidegoms, door één ampt van Middelaar en Voorspraak by God den Vader, door één geduurige bescherming en onderhouding naar ziel en ligchaam, door het geleiden op één weg die den verstandigen opvoert naar boven, en eindelyk, door één rechtspleeging in den laatsten Oordeeldag, om zyne Bruid voor ééns en altoos vry te spreken, en over te brengen naar die ééne stad die fondamenten heeft, in dat ééne onbeweeglyk Koningryk, om daar voor eeuwig met Hem, met de heilige engelen en de geesten der volmaakte rechtvaardigen, in een gewenschte verëeniging en onbedenkelyke heerlykheid, te leeven. Dit en noch meer, 't geen we korthedshalven voorbygaan, wil het één, de grondslag van alle getallen, dat nooit verdeelt kan worden, te kennen geeven. ô Onwaardeerbaar één! ô Zalige versmelting tot één hert en één ziel, hier in der tyd, en namaals in de eeuwigheid! Wat zyn ze dwaas die, door een geestelyk overspel, dien vasten band der eensgezindheid verscheuren, tot hunne eeuwige rampzaligheid! Men spiegele zich dan aan hunne zorgelooze blindheid; men leere voor all' de waare ootmoedigheid betrachten, dat vaste fundament voor 't gebouw van 't nodig Eén: want gelyk onder de getallen niet minder en lager is dan één, zo wil zy ook liever de minste en laagste blyven, en met één zo wel als met tien te vreden zyn; indien wy haare lessen volstandig opvolgen, zo zal 't ons hier en namaals aan geen gelukzaligheid ontbreken.

Men zie hier op geen groot getal;
Die 't nodig Eén heeft, heeft het all',
Bestaande in 't vol genot van Jesus.
o Bruidegom van myn gemoed!
Vermelt my in uw' liefdegloed,
Zo vraag ik naar geen' schat van Kresus,
Geen wellust van Sardanapaal.
Uw Eén verdooft all' 's waerelds praal.

De Propheet *Hoseas*, spreekende van de worsteling Jacobs, geeft 'er dit getuigenis van: *En in zyn kracht drcegh by zich Vorstelyk tegen den Engel, en overmocht hem. Hoseas XII. vers 4 en 5.* Wat leert ons deeze worsteling? Wat anders? dan dat wy, door de Goddelyke liefde aangenoopt, ook met Jesus moeten stryden, en met een zoet geweld hem den Palmtak van zyn genade trachten te ontrukken, om 'er deel aan te hebben. Hoe streng ons ook den waereldlyken oorlog verboden is, deeze geestelyke kryg moet echter nooit ophouden; ja hoe vuuriger en stantvastiger wy ons in deezen stryd gedragen, hoe wy aangenaamer in Jesus oogen zullen wezen: want het is een' stryd der liefde; het is den goeden stryd des geloofs, om naar 't eeuwig leven te grypen; dus verövert men het Koningryk der hemelen door bidden zonder ophouden; door geduurig waaken en vasten: door jaagen na vrede en heiligmaaking. Hoe gelukkig zyn die christelyke helden, als zy met den kloekmoedigen *Jacob* kunnen uitroepen, terwyl zy met hunnen Heiland worstelen: *Ik zal u niet laten gaan, ten zy ge my zegent. Genesis xxxii.* Die dus stryd zal eindelyk met Israël zegepraalen; al moet hy den gantschen nacht worstelen tot' aan den dageraad; al word hem zyn heup ontworngen door veele verdrukkingen in deeze duistere en verwerde waereld; geen nood: het heerlyk loon zal eens all' den lastigen arbeid verzoeten. De kroon des levens, voor hem wechgelecht, flikkert reeds met heldere straalen in zyn ziel; dat is de dageraad die reeds is opgegaan, om voor de zonde der eeuwige gelukzaligheid plaats te maaken, waar door hy in een vrolyke verwachting der vrucht zyner zegepraal, met groot verlangen uitroept: *Heere ik wagt op uwe zaligheid; ja, komt, Heere Jesus.*

De Liefde worstelt om de prys.

XII.

De ziel, tot worst'len opgewekt,
 Trekt sterk, terwyl haar' Heiland trekt;
 Elk tracht de Pallemtak te winnen
 Van meest behaagelyk te zyn.
 ô Waereld vol bedrog en schyn!
 Leer hier een' liefdestryd beminnen,
 Die schooner eerglans geeft, en vrucht,
 Dan uw verderflyke oorlogszucht.

De Mond der waarheid zegt tot troost van zyne discipelen en alle waare geloovigen, *Joannes xv. vers 5. Ik ben de waare wynstok, en gy de ranken; die in my blyft, en ik in hem, die draagt veel vrucht.* Kan 'er wel naauwer verëeniging bedacht worden dan de wynstok met de ranken? En zo wil de Heiland dat de vroomen in Hem zullen blyven, met belofte dat hy dan ook in hen zal blyven met alle zyne dierbaare genadegaaven; dat noemt hy, in 't voorgaande Hoofddeel, met zyn Vader tot Hem te komen en wooninge by hen te maaken. De beste Uitlegger van deeze woorden is deeze zelfde Apostel, in zyn eerste brief Hoofddeel II. vers 6. *Die zegt dat hy in hem blyft, moet ook zelve alzo wandelen als hy gewandelt heeft.* Dus baart gelykheid van natuur de beste liefde. Hoe nader, door een deugdzaam leven aan God, hoe meer rust en blydschap; hoe verder van dat Opperwezen, door een godloos gedrag, hoe meer angstvalligheid en wroeging: Wel te recht zegt dan Asaph in den LXXIII. Psalm. *Het is my goed naby God te zyn: Want die verre van u zyn zullen vergaan.* Hy die in de hoogte en in het verhevene woont, die hemel en aarde yervult, woont tevens in hem die een' verbryzelden geest heeft, en Gods verlooren gunst met traanen weder zoekt. In zulke herten schiet hy de pylen zyner liefde, met verwachting dat zy Hem ook uit wederliefde met hunne pylen van dankbaarheid en gehoorzaamheid zullen treffen. Wat moet het een heugelyken stand zyn, daar de Goddelyke liefde dus van wederzyden blaakt! als de Bruidgom zegt: *Ziele ik ben uw heil:* en de Bruid antwoord: *Hertelyk lief heb ik u, Heere myn toeverlaat en sterkte. Gelyk een hart schreeuwt naar de waterstroomen, alzo verlangt myn ziel naar u, wanneer zal ik voor uw aangezicht verschynen?* Gelukkige zielen, die dus de trekking van Jesus volgen, en zyne goddelyke natuur deelachtig worden; zy zullen hier in een veilig en hoog vertrek zeker wonen, en namaals voor eeuwig versmelten in de zalige gemeenschap van dien God, die alles is in allen.

De Liefde trekt, en word getrokken.

XIII.

13

Gelyk de zeilsteen 't yzer trekt,
Zo word de ziel hier opgewekt
Om naar haar Bruidegom te mikken;
Zy schiet op Hem, en Hy op haar.
ô Geestelyk verëenigt Paar!
Gy zult voor ramp noch onrust schrikken.
De wederzydsche liefdegloed
Maakt all' het bitter honigzoer.

Dit

Dit is de liefde Gods, dat wy zyne geboden bewaaren, leezen wy by 1 Joannes v. vers 3. De deugd is dan het kenteeken der liefde: want God, en onze naasten als zich zelf lief te hebben, zyn de twee spillen, om zo te spreken, daar onzen gantschen godsdienst op draait. Immers heeft men hem, die recht lief heeft, niet aan te noopen, om alle diensten, krachten en vermogens aan 't geliefde voorwerp op te dragen. Die de waereld in zyn hert bemind, denkt en spreekt niet dan van de waereld, hy is niet liever dan in de waereld, en wat hy verricht is voor de waereld. Gantsch tegenstrydig is het niet den aart van een godlievende ziel gelegen; zy denkt en spreekt niet dan van God, in haare gebeden, dankzeggingen en bespiegelingen, ja zelfs in haar tydelyk beroep; zy is niet liever dan by God, in wiens gemeenschap zy meer lieflykheid vind dan zy ooit zou kunnen wenschen; en nademaal zy de wil van haar Beminde weet, dat is, de heiligmaaking, of godsvrucht, ô! hoe begeerig slaat ze zyn wetboek op, om te weeten wat haar te verrichten of te vermyden staat; en op die kennis is zy niet te wederhouden om de plichten van matigheid, rechtvaardigheid en godsdienstigheid, stantvastig, onbeweeglyk en overvloedig, uit all' haar hertsvermogen te betrachten: waarom? De liefde, die alles vermag, dringt haar, zet haar aan, dryft haar voort, en geeft haar kracht om alles te onderhouden wat haar lieve Jesus haar heeft aanbevolen; dus is de liefde de vervulling der wet, en den band der volmaaktheid; dus worden de goede boomen aan hunne vruchten gekent; dus is hy die de gerechtigheid doet, rechtvaardig; ja dus is het bewaaren van Gods geboden het voornaamste kenteeken dat wy hem ongeveinsd beminnen: Gelukkig zyn ze dan die de liefde tot de waereld een scheidbrief geeven, en hunne geesten, zielen en ligchaamen aan de Goddelyke liefde opofferen, om namaals uit genade voor eeuwig in zyn liefdevlammen te versmelten.

Hy, die de Spiegel met zich draagt
 Van zuivre deugd, en de effen schaaLEN
 Der wysheid, om nooit af te dwaalen,
 Toont waarlyk dat hy God behaagt,
 En Hem van herten wil beminnen;
 Myn ziel leer dan uit Jesus wet,
 Hoe gy uw' wandel onbesmet
 Bewaaren moet, en 't kwaad verwinnen.

Werkt uwes zelfs zaligheid met vreezen en beeven: want het is God die in uw werkt, beide het willen en het werken, naar zyn welbehaagen, zegt den Apostel Paulus *Philippensen II. vers 12 en 13.* Daar Jesus dus trekt, en de ziel, door de Goddelijke liefde aangenoopt, hem dus gewillig volgt, daar is de bestendigste vrede in de grootste onrust van de waereld te vinden; daar geniet men honigbeeken van blydschap en vergenoeving in de dringenste nooden en wederwaardigheden. ô Zoete eenstemmigheid van wil, tusschen God en de geloovige ziel! wat tong, wat pen is machtig om uw lieflykheid uit te drukken? Men behoeft de verzierde goude eeuw uit de gewesten der alöudheid niet te rug te haalen, men vind de onverzierde hier in 't midden van de yzere; men behoeft het aardfche Parady's niet op te zoeken, men bezit het in 't vroom gemoed, Struikelt de ziel nu en dan door zwakheid, onvoorzichtigheid en over-yling buiten 't gareel, de liefhebbende Zaligmaaker, die nevens haar trekt, ondersteunt haar, en recht haar weder op: want zy vermag alles door Hem die haar kracht geeft; dus gesterkt zynde, ontmoet ze geen steitens van verwaandheid zo aaklig, geen bosschen vol woedende hertstochten zo gevaarlyk, en geen dieptens van rampen zo vreesfelyk, daar zy niet kloekmoedig door kan worstelen, en 'er over heen stappen, tot dat de reis volbracht is, en de ziel in de rust, die voor Gods volk overgebleven is, voor eeuwig vernacht. Onwillige en weêrbarstige herten, die altoos Gods raad verächt, en u tegen Hem verheft, waar door gy een' onverbiddelyken beul in uwen boezem moet draagen, die zelfs in uw gewaande weelde niet ophoud uwe ingewanden te verscheuren; waakt toch uit uw' doodslaap op; neemt de roeping en klopping van uw' Heiland waar; noch staat hy met de armen zyner genade voor u open; verzuimt dan geen oogenblik om u door een waare bekeering met hem te verëenigen; zo zult gy hier een gewenschte rust, en namaals de eeuwige gelukzaligheid beëven.

De Liefde is eensgezind met God.

XV.

De ziel is in 't gareel geflagen;
Hoe willig gaat zy voor haar' wagen,
Nu Jesus met haar eensgezind
Haar kracht versterkt, en haar helpt trekken.

Wat wil dit Zinnebeeld ontdekken?

Dat ieder, die zyn heil bemint,
Eenstemming met Gods wil moet weezen,
Door Hem te dienen, en te vreezen.

My aangaande het is my goed naby God te weezen, zingt Sions Harpenaar *Pfalm LXXIII. vers 28.* Zo rekhalt een vrome ziel naar haaren oorspronk; zo wend zy 't gezicht van de aarde naar den hemel, naar die Oppermajesteit, die, hoe wel hy overal tegenwoordig is, echter eigenlyk, naar het woord der onfeilbaare Godspraak, in 't verhevene woont, en in den hemel zyn' troon gevestigt heeft. En schoon zy uit zwakheid zomtyds het oog naar het schyngoed der aarde mocht wenden, zo onderwyft haar de Goddelyke liefde, die haar nooit verlaat, door voorbeelden, gelykenissen en lessen, die dingen te zoeken en te bedenken die boven zyn; die leert haar met de Vrouw, *Openb. xiv.* de maan met alle het ondermaansche onder haare voeten te treden; en zich met de zon der hemelsche bespiegelingen te bekleeden, om allengs bekwaam gemaakt te worden tot het deelgenootschap der heiligen in 't ongenaakbaar licht, om haar borgerfchap van het nieuw Jerufalem te leeren kennen, door een wandel die reeds in den hemel is. Dus los gemaakt van de aarde, en vast geklonken aan het hemelsch heiligdom, heft zy 't hert gestadig naar boven, en bezorgt de welstand des ligchaams niet meer dan om de welstand der ziel te behouden, terwyl zy bezwykt van verlangen om haar kerker te ontvluchten, en voor eeuwig met haar' Bruidgom Jesus verëenigt te weezen. Gelukkige gesteltnis! daar duizend waerelden vol overvloed voor moeten zwichten; en driemaal zalig hy, die zyn' bouwvalligen tabernakel, hoe waardig ook door de dwaasheid geschat, slechts licht en los opflaat, om 'er in de uure des doods met vrolykheid van af te kunnen scheiden, en door een verzekerde hoop het huis reeds hewoont, dat zonder handen gemaakt, en eeuwig in de hemelen is.

De Liefde ziet steeds naar boven.

XVI.

Hoe zalig is hy, die het oog
 Van zyne ziel steeds heft om hoog,
 Gelyk de zonnebloem de stralen
 Der dagtoorts volgt, en haaren gloed!
 Die dus de glans van 't hoogste Goed
 In een geheiligt hert laat daalen,
 Laat zich niet prangen onder 't juk
 Van 's waerelds lastig waangeluk.

C

Wy

W y allen , met ongedekten aangezichte , de heerlijkheid des Heeren aanschouwende , worden door het zelfde beeld in gedaante veranderd , van heerlijkheid tot heerlijkheid , als van des Heeren Geest. II Corinthen III. vers 18. Dus verheft de Apostel Paulus de uitneemenheid van 't Christendom boven 't Jodendom , dus toont hy dat , door de offerhande van Christus , het dekzel der Moïaische wet is afgeligt , voor allen die in hem gelooven , waar in de Zonne der gerechtigheid haare stralen van genade onbelemmert neder schiet , om hen te verlichten in de kennis en de betrachtung der waarheid die naar de godsdienstigheid is. Gelukkig zyn ze dan , die hunne zielen reinigen van alle vleeschelyke en geestelyke besmettingen , en alle bedekzelen der schande van zich werpen , door de kracht van des Heeren geest , opdat ze dus , als zuivere brandglaazen , zich van dat glansryk licht laten bestralen , waar door alle hinderlyke voorwerpen in den loopbaan der godzaligheid worden verteert ; zo zál dien Geest hen doen vorderen van heerlijkheid tot heerlijkheid , dat is van deugd tot deugd , tot dat ze , daar ze te voren afschuwelyke en mismaaakte zondaars waaren , nu , door den spiegel van 't voorbeeld hunnes Heilands geduurig in te zien , in zyne gedaante verandert , dat is zyn beeld gelykformig worden : dit noemt de Apostel Petrus de Goddelyke natuur deelächtig te worden , door 't ontviieden van 't verderf dat in de waereld is door de zondige begeerlykheid. Welään dan godvruchtige zielen ; laat uw licht door 't gezuiverd brandglas van een heilig hert , aan de stralen der ongeschape Zon ontsieken , dan altoos schynen voor de menschen , dat zy uw goede werken mogen zien , en uwen Vader die in de hemelen is verheerlyken , *Mattheus v.* Indien gy dus van heiligheid tot heiligheid voortgaat , zo zult ge namaals in 't zalig Sion van heerlijkheid tot heerlijkheid blinken , als de zon in 't koningryk der eeuwighe heerlijkheid.

De Liefde vordert steeds in 't goede.

XVII.

O Zon van eeuwigheid geweest!
 Beschyn het brandglas van myn' geest,
 Op dat zyn weêrglans mag verteeren
 All' 't kwaade dat my van u trekt;
 Zo zal ik, vry en onbevlekt,
 Den weg van uw geboden leeren;
 Zo zal ik vordren in de deugd,
 Die 't hert in 't zwaartte kruis verheugt

Die vader of moeder lief heeft boven my, is myns niet waardig, zegt 's waerelds Heiland, *Mattheus x. vers 37.* Waar uit wy kunnen leeren dat de Goddelyke liefde in alle onze verrichtingen steeds moet boven dryven: want hoe zeer wy verplicht zyn na Gods bevel onze ouderen te beminnen, die zucht moet echter niet verder gaan dan tot den altaar toe, gelyk het oude spreekwoord zegt: want hem komt met recht de grootste wederliefde toe, die ons de meeste weldaaden heeft beweezen; en wie is dat anders dan den Almagtigen God? Die ons niet alleen tot redelyke menschen heeft geschapen, maar ook in Christus Jesus herschapen tot zyne zoonen en dochteren, als erfgenaamen van de onvergankelyke goederen. Hy is 't, die ons dagelyks voed, onderhoud, beschermt, bewaakt en bewaart onder de vleugelen zyners voorzienigheid, ja die ons, na een gehoorzaamheid van weinig jaaren, eeuwig wil zalig maaken: wat zyn onze ouderen daar en tegen? Niet dan middeloorzaaken waar door wy in de waereld zyn gekomen; niet dat wy hen daarom klein moeten achten; gantschelyk niet: wy moeten hen, naast God, alle eerbiedigheid bewyzen, en naar ons vermogen ten dienste staan als geschikte kinderen betaamt: maar als zy ons iets afvergen dat met de deugdstrydig is, dan moet de spreuk by ons gelden, dat men God meer gehoorzaamen moet dan de menschen, al zouden wy de gunst van onze ouderen, ten eenemaal verliezen. Aanmerkelyk zyn de woorden van een vroom christen in Engeland, die, om de vervolging te ontvlieden, zyn toevlucht tot zyn moeder nam, die hem dus toesprak: (want zy was noch onder 't Pausdom) *Gy hebt den vloek van Christus, en de myne waar gy gaat: ik heb niets voor u dan een bondel houts om u te verbranden: waar op hy dit merkwaardig antwoord gaf: ach myn lieve moeder! uw eigen vloek kunt ge my geeven, maar de vloek van Christus niet: want hy heeft my gezegend, en ik wil God bidden dat hy u altoos zegend.* Die zyne ouderen dus eert, doch God boven hen bemint, zal namaals de kroon des levens genieten.

Zal ik, ô eeuwige Albehoeder!
U boven vader, boven moeder
Beminnen, geef my dan die kracht,
Dat ik altoos in u mag blyven;
Zo zal die liefde boven dryven,
Schoon ik myn Oud'ren eere en acht;
Dus moet in alle godsdienstpligten,
Het minder steeds voor 't meerder zwichten.

De Liefde is de band der volmaaktheid. Collossensen III. vers 14. Wel te recht: want zonder de Liefde verliezen alle andere deugden hunne kracht; zy is 'er de ziel van; ja de gantsche menschelyke maatschappy zou zonder haar in 't kort in een mengelklomp van verwerring veranderen. Geen staatsbestier, geen huwlyk, geen huishouding kunnen zonder haar bestaan; dus is zy de band alleen die alles samen bind. Nu deeze band heeft twee eindens, en zal 'er een' vasten strik van gemaakt worden, zo moeten die eindens met kracht toegehaald worden, aan de eene zyde van God, en aan de andere van de geloovige ziel. Hoe die verbintenis toegaat, hebben wy in de eerste en tweede Aanmerkingen over deeze stoffe in 't breede aangewezen: maar nadien 'er niet heugchelykers is dan van aanminnige voorwerpen te spreken, zo zal 't niet onbehaaglyk zyn dat wy een weynig stil staan op 't geluk 't welk een vroomme ziel geniet, als ze van haare zyde het einde van deezen band met ernst na zich trekt; die wederliefde, als ze oprecht is, doet haar steeds met een inwendige vrolykheid in de liefde haar 's Bruidegoms versmelten; dus smaakt zy deeze liefde in 't genot der tegenwoordige goederen; dus rickt zy die liefde in de hoop der toekomende schatten; dus rust zy op die liefde, terwyl ze slaapt; dus leunt zy op deeze liefde, in haar beroep en uitspanningen; dus word zy door die liefde vertroost, wanneer zy bedroeft is, verrykt, wanneer zy arm is, beschermt, wanneer zy in gevaar is, en verzekert van de eeuwige gelukzaligheid, wanneer zy met den laatsten vyand, de dood, worstelt: en die band is wel allereigenlykst volmaakt, om dat ze nooit zal breeken, noch in deeze, noch in de toekomende eeuwe. Het geloof houd op als we sterven; de hoop verdwynt als 't genot zich openbaart; maar de liefde vergaet nimmermeer; zy blyft zo lang als 't liefhebbend Opperwezen, dat is eeuwig en altoos. ô Voimaakte Liefdeband! Wie moet niet op u verlieven? Wie moet u ééne einde niet geduurig vast houden, en door een heilige wandel toeftrikken, om aan het andere, door den Koning aller koningen in zyne volzalige gemeenschap, onëindig vast geknoopt te worden?

De Liefde is een' volmaakten band.

XIX.

Myn Bruidegom, versterk myn' hand,
 Op dat ik deezen vasten band
 Der liefde nimmermeer mag slaaken,
 Terwyl ge trekt van uwe zy';
 Dus, wel verëenigt, zullen wy
 Die heilstrik onverbreekyk maaken:
 Maar zo my deeze knoop ontviel,
 Was 't uit met ligchaam, en met ziel.

Het vleesch begeert tegen den geest, en de geest tegen het vleesch, en deeze staan tegen malkanderen, leezen wy by Galaten v. vers 17. Deeze woorden verbeelden den geduurigen stryd van een' christen, in deeze verleidelyke waereld. Het vleesch betekent hier de natuur, die door de kwaade gewoonte verdorven is; en de geest, de liefde Gods, en de goede inblaazingen en aandringen van den H. Geest, die ieder hun best doen om den mensch tot hunne belangen over te haalen. Hier wist de Aloudheyd een schets van af te maalen, in 't leerzaam verdichtfel van Hercules, die zy tusschen de wellust en de deugd plaatste, in welken stryd de laatste eind'lyk zegepraalde; zo worden de onverzierde Herculeessen dezer eeuwe ook tusschen de natuur en de genade gestelt; dus worden hen het goede en kwaade voorgedragen, om een wyze keuze te doen; de Natuur spreekt hun dus aan: „ Komt, volgt my, ik zal u in de „ beemden van alle bedenkelyke wellusten geleiden; ik zal u „ met rykdommen en eerämpten opvullen; gy zult door my „ vorstelyke paleizen en luffhoven bewoonen; gy zult in „ alle gezelschappen geëert en ontzien worden; ik zal alle da- „ gen nieuwe vermaakelykheden voor u uitdenken; ja alles „ wat uw hert begeert zult gy genieten. Maar de Genade voert een andere taal, zy zegt: „ ô Menschen! geloof de natuur, „ die verleidster, niet, zy stelt u 't schoonste voor, maar zy „ verzwylt het einde van haaren breeden weg, die op de ver- „ doemens uitloopt: wat zou zy u toch geeven? zy kan u „ 't leven, waar in haar genot vol angst en wroegingen bestaat, „ geen oogenblik belooven: volgt my dan liever, ik zal u niet „ bedriegen, hoe vreemt myn raad u ook mag voorkomen: „ 't is waar, gy moet een' smallen weg van verdrukking be- „ wandelen, die met doornen is bezaait; gy moet door een „ enge poort van zelfsverloochening doordringen; maar ik „ verzeker u dat dien weg op een eeuwig leeven uit zal loopen, „ daar gy met onvergankelyke wellusten, en eeuwigduurende „ kroonen zult beschonken worden, waar van ik u niet alleen „ een' voorsmaak in 't welbewust geweten zal doen proeven, „ maar u ook door myn kracht, die alles vermag, zodanig ver- „ sterken, dat gy dien weg door een goede gewoonte gemak- „ kelyk zult kunnen bewandelen, en den palmtak van overwin- „ ning op uwe vyanden wechdragen. Gelukkige zielen die dan den raad der genade opvolgen, en die van de natuur van de hand wyzen, het eenigste middel om de zaligheid te verkrygen. *De*

Wyk kwaag gewoonte; wyk natuur:
 Ik wil niet langer naar u dorsten;
 Gy hebt my uit uw dubbele borsten
 Gelaast met uw vergiftig zuur.
 Myn Jesus, sloot haar toch ter zyde;
 Maak my voor haare vleitaal doof,
 Op dat ze myne palm niet roov',
 En ik me in u alleen verblyde.

Zo God voor ons is, wie zal tegens ons zyn? vraagt Paulus *Komeinen VIII. vers 31*, met het grootste recht: want die de eigenschappen, inzonderheid, de almagt en goedertierenheid van het eeuwig Opperwezen van herten geloofst, en met aandacht overweegt, moet in zyn gemoed ten vollen overtuigt worden dat 'er geen gevaaren zo verschrikkelyk, geen nooden zo hoog, geen rampen zo groot kunnen voorvallen, of Hy kan en wil 'erons uit verlossen. Nu, die deezen grondslag in zyn hert heeft vast gelecht, om 'er 't gebouw van een vast vertrouwen op te stigten, waar zou hy toch voor vreezen? 't gewapend geweld mag op hem aanvallen, de orkaanen mogen loejen, de waterstroomen bruischen, de donderkloten rollen, de blixemstraalen brosschen en hoven zengen, de vuurgloeden steden in koolen zetten, ja de gantsche natuur mag tot haar' eersten mengelklomp wederkeeren, 't stuit alles af op 't onoverwinbaar schild van Gods voorzienigheid, waar onder hy zyne lievelingen zo diep verbergt, dat niets hen uyt zyne hand kan rukken; die deeze waarheid wil bevestigz zien, hy leeze en herleeze den *xxiii.* maar vooral, den *xc.* *Psalms.* Zo waakt de Goddelyke liefde over alle godvruchtige zielen, dat 'er, buiten haar wil, geen enkel hair van hunne hoofden kan vallen; ik zeg over de godvruchtige zielen: want de godloozen hebben 'er gantsch geen deel aan, die mogen de bovengemelde spreuk wel omkeeren, als de Goddelyke rechtvaardigheid hen met haar slagzwaard schieelyk over den hals komt, en met de vreesfelykste wanhoop uitroepen: helaas! nu God tegen ons is, wie zal voor ons zyn? Want het geen den vroomen tot zegening gedyd, verstrekt den boozen tot de allerzwaarste rampen; wil men zich dan zacht aan een ander spiegelen, men spiegele zich aan de zorgelooze en ongebondene waereld, om by tyds uit dat Babel van verwarring te vertrekken, opdat men geen gemeenschap met haare zonden, en tevens met haare plaagen mag ontfangen: men reize liever, onder het geleide van de Goddelyke liefde, naar het nieuw Jerusalem, die stad des vredes, daar geen ramp noch onrust in zal gevonden worden; daar zy niet meer onze beschermster, maar onze uitdeeltster zal weezen van eeuwige wellusten en lieflykheden aan Gods rechterhand.

De Liefde is een onöverwinbaar schild.

XXI.

Wien strekt geen smert en sijnad ten goede,
 Myn Jesus, die gy in uw hoede

Bewaart voor 't allerwreedst geweld?

Uw schild bedekt hem voor de laagen;

Dies wil ik alles met u waagen:

Want dien gy met uw kracht verzelt,
 Zal nimmer zwichten, nimmer vreezen,
 Hoe aakelig 't gevaar mag weezen.

Zaait tot gerechtigheid, maait tot weldaadigheid; braakt u een braakland, dewyl het tyd is den Heere te zoeken tot bykome, en over u de gerechtigheid regene. *Hoseas x. vers 12.* Overeenkomende met de woorden van Paulus, *Galaten vi. vers 8.* Die in den Geest zaait, zal uit den Geest het eeuwige leven maajen. De Propheet en de Apostel willen niet anders zeggen, dan dat we ons rein hert, 't geen we van God uit genade verkregen hebben; als een goed en welbebraakt land moeten bezaajen, met het zaad van alle christelyke deugden, gehaalt uyt den grooten zaadhof, de H. Schriftuur. Dus zaait men tot gerechtigheid, als men niet den vroomen Nathanaël in alle onzen handel en wandel een oprecht hert omdraagt; als men niets bedenkt dan wat waarachtig, wat rechtvaardig, wat eerlyk, wat rein, wat lieflyk is, en wel luid; dus zaait men in den Geest, als men zich tot geestelyke zaaken en hemelsche bespiegelingen gewent; als men, daar 't pas geeft en vrucht kan doen, van 't goede en van de deugd spreekt, en wat dies meer is; dus moet men zaajen zonder ophouden, dewyl 't noch tyd is om den Heere te zoeken; dat is, terwyl men noch gezond is, terwyl 't noch dag is, eer ons de nacht des doods overvalt. Als wy dus in 't zaajen yvrig bezig zyn, dan komt de Heere, dan verzelt ons de Goddelyke liefde om over ons de gerechtigheid te regenen, dat is om onzen akker met het levendigmakend water van zyn H. Geest te besproejen, op dat hy menigvuldige vruchten mag voortbrengen. Wat zullen nu de geestelyke zaajers maajen? De Propheet zegt, *weldaadigheid*: en den Apostel, *het eeuwige leeven*; hier zullen zy de vruchten van de goddelyke weldaadigheid genieten, vruchten van een vrolyke hoop op de eeuwige vruchten, van een gerufft gemoed, van vernoegzaamheid, van een veilige bescherming, en van een innerlyke blydschap en vertroosting; en namaals de eeuwige gelukzaligheid, die onwaardeerlyke vrucht van dien boom, die in 't midden van het Paradys Gods staat. Myn ziel, volg dan die gelukkige zaajers, en noch duizendwerf gelukkiger maajers. Laat anderen op hunnen weg vertrouwen, gelyk de Propheet *Hoseas* vervolgt, en daarom godloosheid ploegen, om verkeerdheid te maajen, en de leugenvrucht tot hun eeuwig verderf te eeten. Wentelt gy uwen weg op den Heere, zo zal hy u voor eeuwig gelukkig maaken.

De Liefde zaait in een' goeden akker.

XXII.

22

Myn Jesus, houd, myn geest toch wakker,
 In 't welbezaajen van myn' akker,
 Door u in goeden stand gebragt;
 Besproei hem met den zachten regen
 Van uw genade en dierbren zegen;
 Zo schiet hy op, zo krygt hy kracht
 Om vruchten van 't geloof te dragen,
 Die God, om u, op 't hoogst' behaagen.

En wacht u zelven, dat uw hert niet i'eeniger tyd bezwaart werd met brassery en dronkenschap, en met zorgvuldigheden deezes levens. zegt Jesus Lukas XXI. vers 34. Niets is 'er dat de ziel in haar werking en bespiegeling meer onderdrukt en belet, dan een vermaalt ligchaam, dat door spys en drank is opgevult, ja niets is 'er dat ons onbekwaamer tot ons tydelyk beroep maakt; dan zyn wy die vette en gemeste vogelen gelyk, die hunne vleugelen wel kunnen beweegen, maar zich geen voet boven de aarde verheffen. En hoe veelen zyn 'er die dus den buik tot hunnen God maaken, ja eere in die schande stellen; hoe menig is 'er die zich niet schaamt, met den ryken brasser, dagelyks lekker, vrolyk en prachtig te leven, en dus zyn ligchaam durft weiden als in een' dag der slachtinge, zonder eens te denken dat hy mogelyk, terwyl hy zyn verkooren hemel hier geniet, namaals in de hel vergeets om een droppel water zal wenschen om zyn brandende tong, daar hy mede gezondigt heeft, te verkoelen. Hoe schandelyk zwiert de dronkenschap langs onze straten, behalven daar ze in 't heimelyk word gepleegt; een zonde daar veelen meer naar dorsten, dan om hier een' goeden naam onder deftige menschen, en de goddelyke gunst hier en namaals te bekomen. Hoe menig verkniet zich door eene angstvallige zorg voor het tegenwoordige en het toekomende, die vruchtbaare baarmoeder van mistrouwen op, en murmureeren tegen de Goddelyke voorzienigheid; die voedster van onrechtvaardigheid en verkorting van de evennaasten. Waar loopt dit alles op uit dan op de eeuwige verdoemenis, als men zich niet bekeert? Wys is hy dan die den raad van de Goddelyke liefde opvolgt, die de ziel naar boven wylt, die ons 't hert van all' het aardichleert aftrekken, door maatigheid, rechtvaardigheid en godzaligheid, totdat men door haar kracht en een goede gewoonte bevind, dat 'er geen gemakkeliker en vermaakelyker leven is, dan dat van een oprecht christen, die de wereldsche begeerlykheden verzaakt heeft, waar door hy hier geduurig feest houd in 't welbewust gemoed, en namaals verwaardigd zal worden om eeuwige wellusten aan de Bruilofsfeesten van 't Lam te genieten.

Vlieg over 't logge vleesch der aarde
 Naar wellust van veel hooger waarde,
 Op vleugelen der matigheid;
 Uw Jesus wyft u naar de schatten
 Die 't waerelds brein niet kan bevatten.

Myn ziel, wil dan inet wys beleid
 Het beste deel, de deugd, verkiezen,
 Zo zult ge nooit uw heil verliezen.

Geest, en u zal gegeven worden; een goede, neêrgedrukte, en geschudde, en overloepende maate zal men in uwen schoot geeven. *Lukas VI. vers 38.* Krachtiger uitdrukkingen, om elk naar zyn vermogen tot milddaadigheid aan te noopen, weet ik in de H. Schrift niet te vinden; en waarlyk, die deeze spreuk van herten gelooft, moet door een vuurige drift aangespoort worden, om niet alleen den noodlydenden af te wachten, maar ze zelfs op te zoeken, om met Hiob alle elendigen tot een' vader te verstreken; hier toe heeft God ons allen ryke talenten verleent, van welks gebruik of misbruik wy eens rezenschap zullen moeten geeven. De vermogende zyn rykdommen geeven, om voor den nood des ligchaams zorg te draagen; anderen zyn met gaaven van den geest voorzien, om de verdrukten te vertroosten, te sichten, te vermaanen en op te beuren; ja de armen hebben zelfs ryke talenten ontfangen, om hunne medeârmen door gediensigheid, raad, hulp en voorspraak by te staan. Maar hoe alle die talenten op het schandelykft' by de meeste verwaarloost worden, leert de droevige ervaarenis. Gy dan, die beter door de Goddelykeliefde onderweezen zyt, gedenkt altoos dat het zaliger is te geeven dan te ontfangen. Geeft uit een blymoedig en onbekrompen hert, zo zal God u, onder 't geeven, duizendmaal overvloediger geeven dan gy uitdeelt; word gy niet moede van uitreiken, hy zal niet moede worden van invullen, uit de onuitputbaare bron zyner gelukzaligheid; dat geeft die maate, hier bovengemeld, te kennén. Elk kwyte zich hier in dan naar vermogen als goede uitdeels der menigerleië genade Gods; ja men leeze en herleeze het xxv. Hoofddeel van *Mattheus* Euangeli, daar zal men bevinden dat onze zaligheid of verdoemenis meerendeels zal afhangen van de barmhertigheid of onbarmhertigheid aan onze verdrukte medemenschen betoont. Die te recht beseft, dat voor een geleend goed getrouw uit te deelen, hier een gerust en vrolyk gemoed, dat Paradys op aarde, en namaals eeuwigduurende schatten en wellusten zyn te winnen, hoe zou hy zulk een noodzaakelyke pligt dan kunnen nalaaten?

De Liefde is milddaadig.

XXIV.

Strooi uit milddaadig hert, strooi uit;
 Dat niets uw hand in 't weldoen stuit;
 Terwyl gy geeft, stort God zyn gaaven
 Met volle stroomen in uw' schoot.
 Wie zou, in eenen tyd van nood,
 Zyn pand in de aarde toch begraven,
 Daar Hy elk geever, hoofd voor hoofd,
 Voor één veel duizenden belooft?

D

Geen

Geen zonneftaal is zonder fchaduw , en geen deugd zonder nyd. Die ondeugd heeft het nooit op de boosheid , maar op de godvruchtigheid gemunt ; die belaagt en vervolgt zy over-äl , om dat zy de vroomen hun geluk misgunt. Maar als een geloovige ziel zich in de armen der Goddelykeliefde heeft be-geeven , dan kan dat monfter haar zo weinig befchadigen als de fchaduw het zonnelicht : want als ze ziet dat men haar ver-ächt , dan word haar kracht gebroken , dan verteert ze zich zelf , ja dan knaagt zy haar hert van fpyt en ongenoegen ; dies kan men haar geen meer leed aandoen dan met een' onberispe-lyken wandel ; dat is het zout 't geen die fchadelyke flek doet fmelten , en in een fchim en fchaduw veränderen : maar men moet zich wel wachten dat die vyandin ons hert niet bekruipt : want zo haar dit gelukt , dan worden wy haar gelyk , omdat 'er geen zonde aankleevlyker is dan de afgunft. En om 'er ons van af te fchrikken , moeten wy de leffen van *Salomon* en *Jacobus* wel overweegen : de eerfte zegt : *De nyd is een verrotting der beenderen. Spreuken xiv. vers 30.* En de laafte : *Maar indien gy bittere nyd en twiflgierigheid hebt in uw herte , zo roemt en liegt niet tegen de waarheid ; deeze is de wysheid niet die van boven afkomt , maar is aardfch , natuurlyk , duivels : want waar nyd en twiflgierigheid is ; daar is verwerring en allen boozen handel. Jacobus III. vers 14, 15 en 16.* Laat ons nu eindelyk eens befchouwen in welk een afichuwelyke gedaante wy , na de verbeelding der oudheid , veranderen , indien de nyd over ons heerfcht. Zy fchildert haar af als een maagere , bleeke en on-gehavende vrouw , verwildert en wreed van gezicht , met een pruik van vergiftige flangen bedekt , wiens mond vervult is met etter en gal , die zy geduurig uitbraakt , terwyl zy , van boosheid ingenomen , aan haar eigen hert knaagt. Wie moet voor zulk een ondier niet yzen ? En echter dit is 't waare atbeeldfel van alle nydige menfchen. Men fchuwe dan die peft der deugd , door een gefladige oeffening der godzaligheid ; zo zullen wy , door de liefde Gods , hier voor haar lift befchermt , en namaals in 't zalig Sion opgenomen worden , daar de afgunft voor eeu-wig is uitgefloten.

De Liefde zegepraalt over de nyd.

XXV.

25

Myn ziel, verschrik voor de afgunst niet,
 Nu ge u begeeft in Jesus armen;
 Hy zal u voor 't vergif beschermen
 Dat ze uit haar wrevelige oogen schiet;
 Zy is de schaduw van de stralen
 Der godvruchts zon, een' ydlen waan,
 Die als een' rookdamp moet vergaan,
 Als 't Hemels licht in 't hert komt daalen.

De Heiland Jesus zegt: *Mattheus xi. vers 30. Myn juk is zoet, en myn last is ligt.* En Joannes dat Gods geboden niet zwaar zyn. *1 Joannes v. vers 3.* Doch dit raakt de zulke die de liefde Gods in hunne herten bewaaren; niet dat den mensch uit zichzelf bekwaam is om dat juk op zich te neemen, dien last te dragen, en die geboden te onderhouden; in 't allerminste niet: maar als de Goddelyke Almagt zyn kracht versterkt, en hem met zyn genadestraalen overschaduwet, dan kan hy alles uitvoeren. *Ik vermag alles,* zegt daarom Paulus, *door Christus die my kracht geeft.* God moet den wasdom geeven, doch daarom moet den mensch het planten en nat maaken niet verzuimen, maar gewillig de spade en all' 't werktuig in de hand neemen, om den geestelyken akker naar zyn vermogen te bewerken: want anders zou hy de gewenschte vruchten vergeefs verwachten. Schoon een' Bouwman de warmte der zon, en den vroegen en spaden regen altoos tot zyn voordeel had, wat zou 't hem baaten, als hy 't welbereiden van zyn land vergat? zou hy niet dwaas zyn om op de minste wasdom te hoopen? zoo gaat het ook in 't geestelyk. God kan alles onwederstaanelijk met een wenk verrichten, maar 't belieft zyne wysheid niet dus met onze bekeering te handelen: daarom zegt eener zeer wel: *de mensch kan niet zalig worden zonder God, maar God wil den mensch niet zalig maaken zonder den mensch;* dies word ons belast zyn geboden te bewaaren, zyn juk op zich te neemen, en ons zelfs zaligheid te werken met vreezen en beeven, met belofte van de krachtigste verlichting, hulp, raad en bewerking van den H. Geest. Welân dan, geloovige zielen, houd u mannelyk; zyt sterk; waakt in 't geloove; bid zonder ophouden; stryd om in te gaan door de enge poort, en zyt dus getrouw tot de dood, om uit genade de kroon des levens te genieten.

De Liefde ontziet geen arbeid.

XXVI.

Myn ziel, zyt kloek, en houd u sterk;
 Bezwyk niet in uw akkerwerk;
 Uw Jesus zal uw' last verligten;
 Hy neemt uw spaê reeds in de hand.
 Wat moet voor zulk een' onderstand,
 Hoe moeilyk 't werk ook zy, niet zwichten?
 Stryd dan stantvastig om de kroon
 Van 't eeuwige genadeloon,

Zyt ge begeerig, ô geloovige ziel! naar de geestelyke schatten der Goddelyke liefde, waar by de waereld met alles wat 'er in is in 't verschiet moet verdwynen; de Apostelen *Paulus* en *Petrus* geeven ze u aan de hand; de eerste in 't XIII. Hoofddeel van zynen eersten brief aan de *Corinthers*, en de laatste in 't I. Hoofddeel van zynen tweeden brief; dat zyn schatten die onwaardcerbaar zyn; schatten, wel onbemint voor waereldlingen, omdat ze voor hen onbekent zyn, maar euangelische paerlen, daar de vroomen alles veil voor hebben; want als zy die goederen bezitten, dan valt hen geen kruis te lastig, geen smaad te schandelyk, en geen pyn te smertelyk: want Jesus, de uitdeeler diêr liefdegaaven, onderschraagt hen in alle wederwaardigheden van dit wisselvallig leven. ô Wat zyn ze gelukkig die zulke dierbaare onderpanden van de eeuwige gelukzaligheid in hunnen boezem dragen! Door die onderpanden kon *Petrus*, schoon op den hals gevangen, geruust in zyn' kerker slaapen, *Paulus* en *Silas* in den stok lofzangen tot God uitgalmen, en *Joannes* het woeste Patmos in een hemel van nooitgehoorde verschyningen zien verwisselen; ja door die onderpanden hebben ontelbaare martelaaren de wreedste folteringen en marteldooden ondergaan, en worden de geloovigen noch in alle hunne rampen ondersteunt, versterkt, verkwikt en vertrooit, ja aangemoedigt om den dood kloekhartig onder de oogen te zien, om, door de offerhande van hunnen Heiland, de eeuwige onsterffelykheid te verwerven. Gy allen dan, die deeze uitneemende schatten in uwe aarde vaten draagt, laat ze u toch nooit ontrukken, maar houd dat gy hebt, op dat niemand uw kroon neeme. *Openbaringe III. vers II.*

Wech paerelsnoeren en koraalen ;
Wech glans van diamante stralen ;
Zwicht voor de schatten van 't gemoed,
Die nooit verroesten noch bederven,
En met uw praal niet zullen sterven.
Myn ziel, wil om dat dierbaar goed
Uw last en leed dan lydzaam dragen,
Uw Jesus zal u onderschraagen,

Z^o wie ik lief hebbe, zegt de verheerlykte Zaligmaaker *Openb. III. vers 19. dien kastyde ik.* Waarlyk een wonderfpreuk voor een' dertelen waereldling, die deeze aarde voor zynen hemel verkieft, maar voor een geloovige ziel is het een fpreuk die de rede en billykheid tot grondflagen heeft: want zy in haar Heilands kruisfchool onderwezen, weet dat zy niet geroepen is om het deel haarer erve met den ryken Brasser in dit tegenwoordige, maar in het toekomende leven te ontfangen: nu, waar in kan God zyn liefde tot haar beter betoonen, dan in haar hert afte trekken van alles dat haar in die hemelfche hoop kan hinderen en fluiten? En wat zyn die hinderpaalen anders dan de vruchten van het misbruik der voorfpoed? beftaande in *begeerlykheid des vleeſches, begeerlykheid der oogen, en grootheid des levens.* I *Joannes II. vers 16.* Want nooit word 'er aan God noch 't zalig leven gedacht, zo lang die afgodinnen worden aanbeden. Wat doet nu de Opperfte wysheid om zyne lievelingen van die dwingelanden af te fcheuren? Hy gebruikt de roede zyners kastyding, 't zy die beftaat in langduurige ziekten en kwaalen, 't zy in een nypende armoede, 't zy in lafter, hoon en verſmaadheid, ja 't zy in banden, kerkers en in een' geweldigen dood om de leere der waarheid: dit is de ſmeltkroes daar hun geloof en deugd in word gezuivert. ô Zalige kastyding! die ons de dingen doet zoeken die boven zyn, en die verachten die beneden zyn: want de ziel moet iets hebben daar zy op ſteunt; ontzinkt haar de waereld, dan zoekt zy heulen trooft aan God; dan word zy door zyn wysheid verlicht dat hier alles onvelmaakt, walchelyk, los en onbeftendig is; dan roept zy uit „ ô Zalige tegenfpoed! ô klaar bewys van Gods „ liefde! gy leid my op den weg die den verftandigen opvoert „ naar boven. Wech bedriegelyk ſchyngenot der waereldſche „ vermaakelykheden! Nu zie ik eerft dat gy maar drafen flyk „ zyt. ô Welk een vreugd, welk een vryheid en ruft word „ ik nu in myn ziel gewaar, die in all' uw waangeluk niet te „ vinden zyn! Liefhebbende Jefus, fla my, het zal welda- „ digheid, ja als oli op myn hoofdfchedel zyn; laat uw roede „ my nooit verveelen: want zy is 't die my door uwe kracht „ bekwaam maakt tot de deelgenootſchap der heiligen in uw „ ongenaakbaar licht.

De Liefde verdraagt de kastyding.

XXVIII.

ô Zalig lyden en verdragen!
 ô Onwaardeerbre liefdelagen
 Van myn Bemindens lieve hand!
 Gy maakt my los van 't aardfch gewemel;
 Gy voert myn hert met kracht ten hemel,
 Dat onvergangaar vaderland:
 Maar die gy zonder tucht laat wonen,
 Onthaalt gy niet als echte zonen.

Daar vrede is, zegt men met een waarachtig spreekwoord, daar woont God, en daar God woont, vloeit een' gestadigen stroom van heil en zaligheid; dies zal het overwaardig zyn dat wy die uitnemende deugd, die by na overal verschoven en het licht ontzegt word, eens in een' heldren dag zetten. Vrede is die stille kalmte des gemoeds, die voor de minste onrust schrikt, en niets liever wenscht als een geheele overeenstemming in de natuur. Van drierleië vrede word 'er in de H. Schrift gewag gemaakt; vooreerst van een vrede met God, dat is, die naauwe verëeniging en vriendschap tusschen dat Opperwezen en alle vroomen menschen, die hier wel dikwils aan hunne zyde word afgebroken, door struikelingen en over-ylende zonden, maar die hier namaals eerst in de hoogste volmaaktheid zal genooten worden; doch 't geen zy 'er hier van genieten, overtreft den bloejensten vrede die 'er op aarde kan gevonden worden; het is een geluk dat onbevatbaar is, en daarom van *Paulus*, die 'er de grootste proef in den derden hemel van had gesmaakt, *de vrede Gods die alle verstand te boven gaat* genoemd word. By deeze vrede voegt de Godspraak de vrede des naasten, dat is die edele deugd, die Ryken, Staaten, Huisgezinnen, ja de gantsche menschelyke Maatschappy door de band des eendrachts tracht samen te binden; dit is die hoorn des overvloeds, die grondslag van alle rust en vreugd, daar alles wat ramp kan baaren voor moet zwichten. ô Dierbaare schat! wierd gy recht gewaardeert, de Vorsten zouden om geen oorlog, de Kerkelingen om geen scheuring, de huisgezinnen en maatschappyen om geen haat, twist of rechtsgedingen denken; men zou de goude eeuw weder beleeven, maar nu ze u verstootten, worden ze met recht van uw heilzame vruchten versteeken. Eindelyk leezen we van een vrede die wy met en in ons zelf hebben, dat is de welbewustheid van een goede consciëntie, dat Paradys op aarde, dat geduurig zielbanket, die vrolyke heldenmoed, waar door wy in de zwaarste rampen, die de godloozen doen sidderen, onze hoofden vrymoedig kunnen opsteeken, en onze herten met blydschap vervullen. ô Driedubbele vredeband! ô onverwelkbaare palmtak! noch dood, noch leven, noch alles daar wy by *Romeinen VIII.* van leezen, zal u uit de hand van de liefde Gods kunnen rukken.

De Liefde verëenigt zich met de vrede.

XXIX.

ô Vrede! ô wellust myner dagen!

Gy wekt my op tot bly gegalm;

Nadien uw onverwelkbre palm

Myn Jesus kan op 't hoogst behaagen;

Ja, myn Beminde, help my 't pand

In een geheiligt hert bewaaren,

Zo zal 't gewenschte vruchten baaren.

Daar Liefde heerscht, houd Vrede stand.

Men

Men leeft van *Alexander de Grootte*, dat hy zyne overwonnen ryken door eene weêrgalooze edelmoedigheid wech gaf, waar op hem gevraagd wierd: *Wat hy voor zich zelf zou behouden?* en dat hy antwoorde *de hoop*: Het geen deeze Monarch uit een ydele glori deed, moet een geloovige ziel uit godvruchtigheid verrichten; haar edelmoedigheid moet noch verder gaan: *Alexander* gaf slegts wech t geen hy van anderen had gerooft, maar zy moet all' haar eigendom wech geeven; eigen wil, eigen hertstogten, eigen begeerlykheden, eigen schatten, ja, als 't de nood vereischt, haar eigen leven, om de hoop der zalige onsterfelykheid te behouden: en welk een hoop? Geen ydele hoop, die de *Alexanders* deezer eeuwe ontzinkt en beschaamt maakt, maar een onwankelbaare hoop, een levendige hoop, een anker der zielen in 't hemelich heilighdom vast gehegt, en in Gods hand bewaart; deeze hoop is een dochter van 't geloof, die haar moeder eenigzins in waarde overtreft: want door 't geloof beschouwt men als in een' helderen spiegel de eeuwige gelukzaligheid, maar door de hoop geniet men 'er reedseen voorsmaak van in 't geruft geweten, ja, *Paulus* zegt niet alleen dat wy in hoope zalig zyn, maar dat wy reeds door haar in den hemel zyn gezet, dat is, dat wy het eeuwig leven zo vast zullen verkrygen, als of wy 't reeds genooten. ô Zalige hoop! wie zou niet alles verlaaten en wech geeven om u alleen te behouden? Want zonder u zouden wy zonder roer, zonder anker, ja zonder stuurman in de woeste zee der waeeld zeker schipbreuk lyden, maar met u zyn we in alles beveiligt door de liefde Gods, die waare stuurman, die de kiel van ons geluk in de haven der zalige heerlykheid zal invoeren: maar wat zegt *Joannes* van de bezitters deezer hoop? Dat ze zich naar vermogen moeten reinigen van alle zonden en gebreken: want anders zou dat anker geen grond vinden, maar doorslippen; men gebruike dan deeze hoop als een trouwe voedster; men zuige uit haare borsten de onvervalste melk van alle christelyke zeden, zo zullen we opwassen van jongelingen, tot mannen en vaders in Christus: ja *hoopt dus* (om te sluiten) *volkomen op de genade die u toegebragt word, in de openbaaring van Jesus Christus. I Petrus I. vees 13.*

Niets is 'er in myn' levensloop
Zo heilzaam als de vaste hoop
Op 't ryk daar elk vol glans zal blinken:
Myn Jesus, laat ze, in vreugd en pyn,
Dan steeds myn trouwe voedster zyn,
Om uit haar borst de melk te drinken
Van 't zalig woord, my aangeboon,
Zo vrees ik voor geen sinert of hoon.

Traage

Traage menschen, hier in dit *Zinnebeeld* met recht by een Schildpadde vergeleken, zyn steeds, zo wel in 't ligchaamelyke als in 't geestelyke, met een zondige onverschilligheid ingenomen; in 't ligchaamelyke zyn ze loom en laf, en, met de schildpadde, overal t'huis, zonder edelmoedige schaamte, zonder verschil of zy haar eigen brood eeten, dan of zy buiten noodzaakelykheid van de giften hunner evennaasten leven; zy beminnen de ledigheid en schikken voor de minste arbeid; alle vermaaningen tot naarstigheit en edelmoedigheid schampen vruchteloos op hunne herten af; dus zyn ze, voor zichzelf en anderen, onnutte ballasten, onwaardig om den aardbodem te betreden. Beschouw die menschen nu eens in 't geestelyk, men zal ze daar niet beter bevinden: want om datze door hunne luië en loome gesteltenis den arbeid doodelyk haaten, zo hebben ze ook een affchrik van 't werk des Heeren; zy dompelen zich liever in een' poel van onkunde, dan datze de minste moeite zouden aanwenden om de Goddelyke waarheid te kennen en te beleeven; dus vaaren 'er duizenden ten grave, zonder eens te weten waar toe ze van God geschapen zyn, namelyk, om hier in heiligheit en naamaals in eeuwighe heerlykheit te leeven. En zo 'er noch eenige zyn die de hand aan de geestelyke ploeg slaan, 't geschied met zo veel omziens naar de waereld, zo veel yverloosheit en traagheit, dat ze gedreigt worden, met de Laodiseuzers, uit de mond van Jesus te zullen gespogen worden. Verdoolde zielen! heeft God u dan de ryke talenten der leden des ligchaams, en de vermogens der ziel gegeven om dezelve dus zorgeloos door traagheit in de aarde te begraven? ó neen, ten jongsten dage zult gy 'er rekschap van moeten geeven. Maar gy, geloovige zielen, ziet toe dat dit monster u niet bekruipt, en heeft het u reeds bekroopen, verban, verjaag het, door de krachtige hulp van de liefde Gods, met de zweepen van naarstigheit, wakkerheit, yver voor de naam des Heeren, en een geduurige werkzaamheit in zyn' wyngaart, zo zullen, als ge van uw arbeid rust, uw deugdelyke werken u volgen, en gy die heugelyke stem gewaar worden. *Wel, gy goede en getrouwe dienstknecht, over weinige zyt gegetrouw geweest, over veele zal ik u zetten: gaat in de vreugde uwes Heeren. Mattheus xxv. vers 23.*

De Liefde haat de traagheid.

XXXI.

32

Myn Jetus, die my steeds bewaakt,
 Help my de traagheid toch verbannen,
 Die, met de laauwheid aangespannen,
 My in uw oogen walglyk maakt.
 Leer my de Godspraak recht beseffen
 Dat hem, die 't werk van 't grootst' gewigt,
 Het werk des Heeren traag verricht,
 Een' schrikkelyken vloek zal treffen.

Aan-

Aanmerkelyk is de voorzegging van den Heiland *Mattheus* *xxiv. vers 12.* *En omdat de rechtvaardigheid vermenigvuldigt zal worden, zo zal de liefde van veelen verkouden.* Een voorzegging die wy in onze dagen reeds zien vervult: want wat vind men in 't algemeen heeter en menigvuldiger dan de ongerechtigheid, en kouder en schaarser dan de liefde? En echter is het die hoofddeugd, die in dit krom en verdraait geslagt deezer wereld alles moet beschaaven, en recht maaken. Immers is zy 't alleen, die, door haar' zuiverengloed, de haat, nyd, logen, achterdocht, ja alle heillooze vruchten der ongerechtigheid moet verteeren. Hoe is men dan zo dwaas, dat men liever ruw en onbeschaaft in 't goede wil blyven, dan haar' wyzen raad opvolgen, om, door een getadige betrachting van haare lessen, eene oprechtheid des gemoeds te bewaaren, daar alle kwasten en onëffenheden van bedrog, flinksche strecken, achterklap, afgunst en alle zucht tot onrechtvaardigheid zyn afgeschaaft! want hy wandelt zeker die in zyne oprechtheid wandelt! ô wat geniet hy niet all' rust die godvruchtig leeft! ô wat smaakt hy niet all' vreugd die een oprecht glad geschaaft geweten met zich omdraagt! Welân dan, geloovige zielen, laat u door de Goddelyke liefde beschaaven van alles wat na onrecht zweemt, en beschaaft dan ook elkander door wyze lessen en redeneeringen, die met zout gesprengt zyn. De groote *Paulus* geeft u't allernutste schaafgereedschap aan de hand, in zyn brief aan de *Ephesers*, wel waardig dat wy 'er deeze aanmerking mede besluiten. *Die gestooten heeft steele niet meer, maar arbeide liever, werkende dat goed is met de handen, opdat hy hebbe mede te deelen den geene die in nood is. Geen vile rede gaa uit uw mond, maar zo daar eenige goede rede is tot slichtinge, op dat zy genade geeven die ze hooren. En bedroeft den H. Geest Gods niet, door welke gy verzegelt zyt tot den dag der verlossinge. Alle bitterheid, en toornigheid, en gramschap, en geroep, en lastering zy van u geweert met alle boosheid: maar zyt tegen elkander goedertieren, barmhertig, vergeevende elkander, gelykerwys ook God in Christus u vergeeven heeft. Epheser iv. vers 28 tot 32.*

De Liefde beschaaft alles.

XXXII.

Myn Jesus, geef my lust en kracht
 Om all' myn rompelige zeden
 Te schaaven door uw' geest en reden,
 Totdat ze zyn in staat gebragt
 Van effenheid naar uw behaagen,
 Op dat 'er nimmermeer verschil
 Zy tusschen uwe en myne wil.
 Wie wint niet die 't met u durft waagen?

E

Aan

Aanmerkelyk is 't geen de Zaligmaker van zich zelve zegt. *Joannes XIV. vers 6: Ik ben de weg, en de waarheid, en het leven: niemand komt tot den Vader dan door my.* De Heiland geeft hier mede te kennen dat niemand de eeuwige gelukzaligheid zal genieten, als die in hem gelooven, en als goedwillige schapen hem getrouwelyk navolgen; het welk de Boetgezant nader bevestigt. *Joannes III. vers 36: Die in den zoone gelooft, heeft het eeuwige leven: maar die den zoone ongehoorzaam is, zal het leven niet zien, maar de toorn Gods blyft op hem.* Deze gehoorzaamheid des geloofs is dan den weg tot dat waarachtige leven, die ieder christen moet bewandelen: maar welk een' weg? Is het een' breeden, gemakkelyken en plaizierigen weg, die met roozen van waereldsche schatten en wellusten is bestrooit? ô Neen: het is een' smallen weg, die men voorzichtig moet betreden: want de Schriftgeleerde Esdras zegt dat hy maar een voet breed is, met een gruwzaame vuurkolk en een schrikkelyke watervloed aan wederzyden; ja 't is een weg die met doornen van alle verdrukkingen bezaait is. Nu kan men ligt beseffen dat men op dat enge voetpad met geen kisten en kassen vol goud en zilver, met geen vrachtwagens vol zondige lusten, noch met geen staatcisseep van aardische zwier kan reizen, ten zy men in 't vuur of in het water wilde versmooren; dat is, om wat klaarder te spreken, dat het voor ons onmogelyk is de geboden van Jêsus te gehoorzaamen, en by gevolg het eeuwig heil te genieten, zo lang de *begeerlykheid der oogten, de begeerlykheid des vleesches, en de grootsheid des levens* in onze herten heerschen, men moet zich dan van dien onnutten ballast ontslaan, indien men op den loopbaan der godzaligheid niet wil bezwyken. Wel aan dan, geloovige zielen, zet uw voeten kloekmoedig op dien weg; gaat 'er onverschrikt op voort; vreesst voor geen rampen: want Hy, in wien gy gelooft, zal u nooit begeeven of verlaaten: maakt u hert maar los van het aardiche, en ankervast aan zyne voorzienigheid; vliegt met uwe gedachten heme'waards, zo zal de liefde Gods den weg voor u baanen, en u naar 't zalig Sion geleiden, daar gy, in plaats van doornachtige en moeilyke wegen, voor eeuwig de goude straaten van 't nieuw Jeruzalem zult bewandelen.

De Liefde baant den weg ten hemel.

XXXIII.

Men blyve nooit door yd'len waani
 Voor d'ingang van het slydperk staan,
 Nu Jesus ons den weg wil baanen,
 Den smallen weg naar 't Hoogste goed;
 Men treê slegts voort met heldenmoed,
 Al kost het dikwils zweet en traanen,
 Ja enen finertelyken dood.
 Wie waagt het kleene niet om 't groot?

Dat het stof weder tot aarde keere als het geweest is, en de geest weder tot God keere die hem gegeven heeft, zegt de wyfste der Koningen. *Prediker XII. vers 7.* Dus keert alles weder tot zyn' oorsprongk; de rivieren'loopen in de zee daar zy uitgevloeit zyn; het ligchaam, hoe dertel en prachtig opgevoed, is geformeert uit aarde, en word na de dood gezet in een graf van aarde, het word overdekt met aarde, en 't vloeit allengs weg tot aarde; de ziel, die onuitbluffelyke straal van 't oneindig Opperwezen, den mensch eerst ingeblaazen, keert na het sterflot weder tot dien eeuwigen Oorsprongk, om namaals met haar ligchaam weder verëenigt te worden, tot de genieting van een altoosduurende blydschap, of een nimmerëindigende elende. Hoe wenschelyk waare het, dat met de gantsche natuur, ook de natuurlyke, of liever de dierelyke mensch tot zynen oorsprongk wederkeerde, dat is tot dien God, die hem recht geichapen heeft, eer hy zichzelf door het zoeken van veele vonden had bedorven, naar de taal van *Salomon, Prediker VII.* Maar hoe weinige vind men die, met den verlooren Zoon, door een waarächtigt berouw over hunne zonden, weder tot hunnen Vader gaan; hoe veele die, in plaats van hem te naderen, dagelyks van hem afwyken, die, in plaats van de Goddelyke natuur deelächtigt te worden, de natuur en aart van den boozengeest aannemen, die zy liever voor hunnen vader willen erkennen dan dat goedertieren Opperwezen. Laat ons dan (want wy zyn alle, de eene min de andere meer, van dien eeuwigen Oorsprongk alles goeds afgeweeken) met de verdrukte Joodsche kerk uitroepen: *Wat klaagt dan een levendig mensch? een ieder klaage van wegen zyne zonden. Laat ons onze wegen onderzoeken en doorzoeken, en laat ons wederkeeren tot den Heere. Klaagl. III. vers 39 en 40.* Indien wy dus tot hem genaaken, zo zal hy weder tot ons genaaken met zyn' geest en met alle de schatten zyner genade, ja zo zullen we namaals met dien Oorsprongk, die nooit begon, en nimmer zal eindigen, in een onbegrypelyke zaligheid voor eeuwig verëenigen.

De Liefde keert tot haar' Oorsprongk.

XXXIV.

Moet alles eindlyk wederkeeren
Tot d'oorsprongk daar het eerst van kwam?
Ontsteek dan in myn hert een vlam,
Die all' het kwaade kan verteeren,
Dat my, ô Jesus! van u scheid,
Opdat ik door godvruchtigheid
U meer en meer mag nader komen,
ô Wensch en toevlugt aller vroomen!

Men leeft van een' Martelaar die verwezen was om verbrand te worden, dat hy, in den laatsten nacht zyn's levens, zyn' vinger in de vlam van een kaars stak, doch de pyn niet kunnende verdragen, zo sprak hy dus uit geemlykheid tot zichzelf: *Wat wil dit zyn? Kunt gy de vlam aan uw vinger niet lyden, hoe zult gy dan kunnen verdragen dat uw' ligchaam verbrand word*: Waar op hy dat werk zo lang kloekmoedig hervattede, tot dat hy, door Gods kracht, de pyn tevens met de vrees overwon. Gelukkig waaren wy indien wy door 't aangrypen van de Goddelyke genade, dien hy niemand weigert, onze vingers ook eerst in de kaars der lichte verdrukkingen staaken, om bekwaam gemaakt te worden, tot Godseer, als hy 'er ons toeriep, een' wreedten marteldood te verdragen: want groote zaaken vereischen een vroege bezigheid om dezelve naar behooren uit te voeren. Indien wy dan rechte lydzaame christenen willen worden, en 't zwaarite kruis kloekmoedig afwachten, zo moeten wy niet alleen de zondige begeerlykheden verzaaken, maar zelfs ook, hoe vermogende we zyn, de geoorlofde besnoeijen door matigheid, nedrigheid, ingetogenheid, zachtmoedigheid en een waare zelfsverloochening, in weêrwil van onze neigingen; ja daar moeten we meer en meer in volharden, tot dat we, door een goede gewoonte, een zekere hebbelykheid in ons gewaar worden, om alles te lyden en te verrichten wat ons is aanbevolen; dat heet zo lang de vinger in de vlam te houden, tot dat, met het gevoel, de angstvallige vrees word overwonnen: want het is onmogelyk dat lekkere, hovaardige en wraakzuchtige menschen die proef van lydzaamheid zoude kunnen doorstaan. Gy dan, vroomen zielen, laat dat livrei van 't Christendom u nooit verveelen, zo zal de Goddelykeliefde u, zelfs aan een' brandpaal, ondersteunen en verkwikken; zy zal met u door water en vuur gaan; zy zal all' uw pyn en smert wechnemen; ja zy zal uw hert met eene onuitspreekelyke blydschap vervullen, en in de wreedste foltering en lofzangen doen zingen; staroogt op zo veel duizend martelaaren die zy nooit heeft verlaaten, en vertrouwt datze u ook niet zal begeeven, ja vertroost u, moedigt u met de woorden van uwen verheerlykten Heiland: *Zyt getrouw tot de dood, en ik zal u geeven de kroone des levens*: *Openbaringe II. vers 10.*

De Liefde is stantvastig in 't lyden.

XXXV.

35

Wie zou niet tot den bloede stryden?
 Wie zou het zwaarste leed niet lyden,
 Als Jesus hem in 't kruis versterkt?
 Laat vry de martelkoolen gloejen,
 't Zyn roozen die op 't gierlykst bloejen.
 Ô Kracht die in de zwakheid werkt!
 Gy kunt (laat vry de wreedheid woelen)
 De vlam door hemeldauw verkoelen.

Zo word gy ook zelfs als levende steenen gebouwt tot een geestelyk huis vermaant den Apostel Petrus, 1 Petrus II. vers 5. En op dat geen gebouw, zonder een vast fondament, tegen de storm-orkaanen en watervloeden kan bestaan, zo voegt'er den Apostel Judas by: *Bouwt gy u zelven op uw allerheiligst geloof. Judas, vers 20.* 't Geloof is dan den grondslag onzer geestelyke timmeragie van heiligheid en deugd, daar het verlicht verstand, en de volvaardige wil, met een onwankelbaar vertrouwen op de Goddelyke voorzienigheid, hun gestigt op veltigen; terwyl de liefde Gods de bouwstoffen van algenoegzaame genade, vergeeving der zonde, kracht en middelen ter gehoorzaamheid, en een vaste hoop op de zalige onsterffelykheid geduurig aanbrenge, tot voltoojing van dien heiligen tempel in den Heere, *die woonstede Gods in den geest: Ephesen II,* Daar dat onbegrypelyk Opperwezen in wonen wil en wandelen. ô Onwaardenaar gebouw, dat den tempel van Salomon, en de zeven bekende wonderen der waereld zo verre overtreft als de zon de mindere hemellichten! ô Gelukkige bouwers, ja levende steenen van dien geestelyken tempel! indien gy anders getrouw tot den einde volhard in uw werk des Heeren. Dertele waereldlingen mogen roemen op hunne prachtige paleizen en sierlyke lusthoven; zy mogen zich verheugen in de ydele werken hunner handen, en in hunne herten uitroepen: „ Ditzyn de groote Babels „ die wy gestigt hebben, door de sterkte onzer magt, en ter eere „ onzer heerlykheid. Benyd toch hun waangeluk niet: want alle hunne trotsche gestichten zullen eindelyk met de waereld verbranden, daar gy met uwe dierbaare tempelen van reine herten zult overgevoert worden naar 't nieuw Jeruzalem, om voor eeuwig in 't huis dat niet met handen gemaakt is, een onbevlekkelyke, onverwelkelyke en onverderffelyke gelukzaligheid te genieten.

De Liefde bouwt.

XXXVI.

Wie kan 't geluk van hem waardeeren
 Die in zyn hert een' tempel stigt,
 Waar in de Bron van 't eeuwig licht
 Altoos gemeenzaam wil verkeerren?
 Hier zwicht een waereld overstort
 Met slaaten, dert'le weelde en schatten:
 Want om deez' heilstand te bevatten,
 Schiet tong en pen en brein te kort.

Gelyk in de H. Schriftuur de zonde by een' affchuwelyken stank, zo word de godsvrugt by een' lieffelyken reuk vergeleken; dus leeft men van stinkende etterbuilen, stinkende druiven, zich stinkende te maaken voor den Heere; ja dusis, voor den hartnekkigen zondaar, het euangeli zelfs een' vergiftigen reuk des doods ter dooden. Doch zo walgelyk de rook van de offerhanden der boosheid in de neusgaten des Allerhoogsten zyn, zo liefelyk zyn voor Hem de reukwerken der christelyke zeden; dus worden de gebeden der heiligen als een aangenaam *reukwerk* verbeest, dat voor God opging *Openbaringe VIII*; ja zo gaan noch dagelyks voor hem op, de wierookgeuren der offerhanden van dankbaarheid, mededeelzaamheid, van een gebroken en verflagen hert, en wat dies meer is; dus word de zoenofferhande van onzen Heiland by een' welriekenden reuk vergeleken; ja van Hem was voorzegt, *dat zyn rieke zou zyn in de vreeze des Heeren*; dus zegt men van vroomen menschen dat ze van eenen goeden reuk zyn; ja gelyk de Roos, dat *Zinnebeeld* der deugd, niet alleen aangenaam riekt, maar ook, hoe verslenst, haar lieffelyke geur behoud, zo blyven de goede werken der godvruchtige zielen veele eeuwen na hunne dood in een zalige nagedachtenis. ô! Hoe gelukkig zyn ze dan die de genadebalsem der Goddelyke liefde, die een' reuk des levensten leven is, niet versmaaden, maar dezelve met de grootste luit en begeerte tot hun eeuwig heil gebruiken: want zy is de bron van alle geestelyke gaven; zy is 't geheiligt wierookvat, waar uit wy de aangename geuren onzer zeden door de waereld moeten verspreiden. Men verzamele dan, uit den Hof van 't zaligmaakend Woord, alle welriekende kruiden, en men bereide dezelve tot een lieffelyke balsem ter verkwikking voor de menschen, en ter eere en heerlykheid van 't eeuwig Opperwezen, zo zullen wy eens deelen in de volgende belofte: *Zalig zyn de dooden die in den Heere sterven, van nu aan, en haare werken* (reukwerken van alle christelyke deugden) *volgen met hen. Openbaringe XIV. vers 13.*

De Liefde is een welriekende balssem.

XXXVII.

37

o Zalig hy dien 't mag gebeuren,
De lieffelyke balssemgeuren
Van heilgenade in 't nedrig hert,
Door 't ongeveinsd geloof te ontfangen!
o Reuk daar de eng'len naar verlangen!
Wie zou de zonde, een bron van smert,
Een' doodelyken stank vol plaagen,
Om u niet uit zyn ziel verjaagen?

Het

Het geen de lydzaame Hiob, ten opzichte der wisselvalligheden van dit tydelyke leven, zegt: *Heeft de mensch niet eenen sryd op de aarde? Hiob VII. vers 1*, mag ruim zo wel op het geestelyk leven van een' christen toegepast worden. Nu moet hy sryden met den Satan, die zich als een' engel des lichts ver- toont, om hem door list te bedriegen, of als een' brullenden leeuw, om hem door geweld te verscheuren; dan klampt hem de geblankette waereld met alle haare schatten en zondige vermaakelykheden aan boort; dan moet hy tegen zyne onge- regelde hertstochten in 't geweer, die dikwils, als hollende paarden, over de staketsels van de rede en den godsdienst hee- ne springen: en dit is een' sryd die niet eindigt als met de dood. (Helaas! denkt ligt een bekommerde ziel) „ ik moet voor alle „ die vreesfelyke vyanden bezwyken; myn vermogen is te „ krachteloos om te zegepraalen: zo is 't: gy hebt niets van u zelve; maar geef daarom den moed niet verlooren: werp u met een onwankelbaar vertrouwen, door de gehoorzaamheid des geloofs, in de armen der Goddelyke liefde, zo zult gy haast ondervinden 't geen de groote *Paulus* ondervond, toen hy uitriep: *Ik vermag alles door Christus die my kracht geeft. Zo zult ge dat zegelied met hem uitgalmen: Wie zal ons scheiden van de liefde Christi? Verdrukking, of benaautheid, of vervolging, of honger, of naaktheid, of gevaar, of zwaard? maar in deezem alle zyn wy overwinnaars door hem die ons lief gehad heeft. Romeinen VIII.* Stryd dan den goeden sryd des geloofs, en grypt naar het eeuwig leven. Neem dus door een geestelyk geweld het koningryk der hemelen in. Gedenk dat een' christen niet tot een gemakelyk leven geroepen is; dat de kroon der over- winning voor den kloekmoedigen word bewaart; en, ten be- sluite, aan de spreuk van den Heiland: *Die volstandig zal bly- ven tot den einde, die zal zalig worden. Mattheus I. vers 22.*

Wyk aardsche weelde, wyk gemak ;
De Mond die niets dan waarheid sprak ,
Leert my hier stryden tot den bloede.
Versterk me, ò Jesus! door uw' geest,
Op dat myn hert niet schrikt noch vreet
Voor list, gevaar, bedrog of woede.
Aan 't eind der loopbaan hangt de prys.
Wie word niet tot zyn voordeel wys?

De Heiland zegt, in die voortreffelyke redeneering met de Samaritaansche Vrouw, onder anderen: *Nien ieder die van dit water* (te weten, het water uit Vader Jacobsbornput) *drinkt, zal wederom dorsten: maar zo wie gedronken zal hebben van het water dat ik hem geeven zal, dien zal in eeuwigheid niet dorsten. Joannes iv. vers 14.* Dorst te lyden is een der onlydelykste plaagen; dit wierd Koning Lyfimachus gewaar, die om een dronk water zyn koningryk overgaf: maar ieder kan ligt begrypen dat onzen Zaligmaker hier van geestelyk water spreekt, daar hy ongetwyffelt zyn volmaakte en zuivere leere door verstaat, en door het drinken, eén krachtige begeerte om de waarheid, die naar de godzaligheid is, te gelooven, te hooren, te leezen, te overdenken, en voornamelyk te beleeven. Nu, die hier in zyn' pligt getrouw betracht zal in eeuwigheid niet dorsten. Maar hoe is dit te verstaan? Zal hy nimmer weder een begeerte tot die heilbron krygen? Zal zyn' dorst tot dit water nimmer weder opgewekt worden? Is één dronk, één overweeging, één betrachtting van onzen pligt genoeg? In 't allerminste niet? In tegendeel zal hy, door 't gewinnen aan die lieffelyke smaak, altoos naar die onvervalschte melk wenschen en rekhalzen. Maar onzen Heiland spreekt hier van eenen anderen dorst; hy merkte de waereld aan als een gasthuis vol geestelyke waterzuchtigen, wiêr heete dorst door het krachteloos water der Mosaïsche wet niet kon geslecht worden. Hier vermachtede 'er een van dorst naar een' stroom van hooge eerämpten, daar een naar een' vloed van goud, ginds een naar beeken van verbodene wellusten, daar anderen naar rivieren van nyd, haat, toorn, wraak, onge-rechtigheid; in 't kort naar alle werken des vleesches. Nu, allen die smaak gekregen hebben in het goede woord Gods, het H. Euangeli, zullen in eeuwigheid niet trachten of wenschen naar die zondige begeerlykheden. Ó! Wat is 't een groot geluk van zulk een' dorst te zyn ontflagen, en door de wyn van de Godde-lyke liefde en genade verkwikt en vervrolykt te worden. Wel-aandan, geloovige zielen, put geduurig het levendig water des geloofs en der godsvrucht uit Jesus heilbron, die nooit op zal droogen. Laat zyn woord rykelyk in u wonen met alle wysheid, en volhard 'er in tot den einde toe, zo zal deeze Spreuk op u toegepast worden: *Zalig zyn die hongeren en dorsten na de gerechtigheid: want zy zullen verzadigt worden. Mattheus v. vers 6.*

Gelukkig hy die uit de Brøn
Van Hem, die nimmermeer begon,
Noch eindigt, zynen dorst mag laaſen,
Zyn' dorst naar deugd en heerlykheid.
ô Jêſus! maak myn ziel bereid,
En gretig naar die dierbre gaaven,
Op dat myn dorst naar d'y'd'ien waan
Van 's waerelds ſchyngoed mag vergaan.

't *Is goed voor een' man dat hy het juk in zyne jeugd draagt; hy zit te eenzaam, en zwyge stil, om dat de Heere 't hem opgeleid heeft. Klaag. III. vers 27 en 28. 't Is bedenkelyk dat de Propheet Jeremias door dit juk, het juk der lydzaamheid verstaat, nadien hy deeze Klaagzangen voor de Joodsche kerk heeft gedicht, toen haar de grootste rampspoed had getroffen, die haar ooit was overgekomen. Die eenigzins in 't leezen der Landbouw ervaaren is, weet wat een juk is; het is een werktuig dat men de ploegdieren om den hals werpt, 't geen hen prangt als zy buiten hun spoor willen gaan; ook legt men 't de menschen wel op de schouderen, om hunnen last in evenwigt te houden. Beide kan het gevoegelyk een Zinnebeeld van lydzaamheid verstreken. Nu, de Propheet noemt het goed, dat is loffelyk en voordeelig, dat men dit juk in zyne jeugd drage. Hoe! is dat goed (denkt ligt iemand) dat men van jongs af met een prangend juk om den hals ga? sryd zulks niet met de vryheid daar de christenen toe geroepen zyn? In 't allerminste niet: men behoud zyn vryheid allerveiligst onder dit juk, byzonder als men 't zelve vroeg en gewillig opneemt: want is 'er een tyd die bekwaam is om tydelyke en voorál geestelyke beroepingen te leeren, het is de jeugd, die dan noch door vooroordeel, noch door verleiding is ingenomen. In welken gelegenheid werpt de Heere den mensch het juk op, in tyd van weelde en voorspoed? ô Neen: dan zou hy het trots verwerpen: maar dan, als hy in verlegenheid is, als de nood parst, de waereld hem ontzinkt, en alles tegen wind en stroom aanloopt: want dan komt God eerst recht in aanmerking; dan worden de weërbarstige zinnen buigzaam en bekwaam om het juk des gedulds te dragen. ô Onbegrypelyke liefde Gods! die ons zo vroeg gedwee maakt, en door uwe alvermogende kracht versterkt, dat wy het juk uwer bevelen door een goede gewoonte zo gemakelyk en lieflyk bevinden, dat wy 't niet voor de waereld met alle haare schyngoederen zouden willen verwisselen! Ziet dáar nu de vrucht; hy zit te eenzaam en zwyge stil, om dat de Heere 't hem opgeleid heeft. Hy murmureert noch klaagt niet, hy verwenst zyn zwaar kruis om geen lichter, hy byt niet met den hond op den steen, hy pleit niet, hy wreekt zich niet, maar hy zit in een stille kalmte, en hoopt volkomen op zyne verlossing: waarom? Om dat het van de Heere koint, die niemand meer oplegt dan hy kan dragen; die Heer die hem tot lyden heeft uitverkooren. Daarom wil hy alles gewillig uitstaan wat dien goedertierenen Heer hem gelieft op te leggen, tot dat zyn juk door de dood van zyne schouderen word afgenomen, om voor eeuwig in de vryheid der heerlykheid van Gods kinderen te zegepraalen. Ik besluite met de troostelyke woorden van den verheerlykten Zaligmaker, Openb. III. vers 10. Om dat gy 't woord myner lydzaamheid bewaart hebt, zo zal ik ook u bewaaren uit de ure der verzoeking die over de geheele waereld komen zal, om te verzoeken die op de aarde wonen, 't Ge-*

't Geduld is het zachte juk der Liefde.

XL.

40

Ô Torssers van all' 's waerelds jukken!
 Hoe moeilyk zou uw' last u drukken,
 Had niet de waan u ziel verleid!
 Schud af, leg af die zwaare pakken,
 Zy doen u steeds den moed ontzakken;
 En wil het juk der lydzaamheid,
 Die artsny voor veele plaagen,
 Van jongs af op uw schoud'ren dragen.

F

Gelyk

Gelyk de diamant boven alle gesteentens uitblinkt, zo munt de Liefde ook boven alle deugden uit; ja men mag zeggen dat die hoofddeugd de ziel van alle deugden is; men leze slegts met aandacht de heerlyke beschryving die 'er den Apostel *Paulus* van doet in 't XIII. Hoofddeel van zyn' eersten Brief aan de *Corinthers*; doch nademaal we in eenige aanmerkingen daar van wydloopig gehandelt hebben, zo zullen we nu liever eens kortelyk overweegen waar het van daan mag komen, dat die eedele pael zo weinig gezocht, ja t'eenemaal van veele menschen vertreden word. Onder een menigte van hinderpaalen zyn 'er drie van de voornaamste; vooreerst *niet onderrecht te willen wezen van de Goddelyke wil*: want zo dra men 't onderwys verwerpt, veracht men God, en tevens zynen godsdienst, die enkele Liefde is; die menschen hebben gantich geen lust in de oeffening der godzaligheid, en 't bedenken der geestelyke dingen; alle vermaaningen, alle bestraffingen schampen op hunne verharde gemoederen af, ja zy achten 'er zich ten hoogten door gehoont te zyn, als of zy tot God uitriepen, is 't niet met den mond, het is ten minsten met het hert: *Wyk van ons; wy hebben geen lust in de kennis uwer wegen. Hiob XXI. vers 44.* De tweede hinderpaal is *het tegenstaan van hun eige gewisse*, dat is, daar geen raad mede pleegen, en deszelfs stem verdooven. 't Is niet genoeg voor het allergeoedertierenst Opperweezen dat hy ons door zyn woord onderwyft, en door zyn' geest verlicht, hy geeft noch boven dien zyn Stedehouder, de consciencie, een geduurige woonplaats in de ziel, om ons dus op den rechten weg te brengen, maar neen: de boosheid is by veelen zo hoog geklommen, dat men God in dien trouwen gezant versmaad; men klopt hem op den mond, men wiegt hem door zondige vermaakelykheden in slaap; zo lang tot door kwaade gewoontens dezelve als met een brandyzer word toegeschroeit. Eindelyk is *het uitsstellen der bekeering* de laatste hinderpaal. Die gevaarlyke slofheid in 't noodwendigste stuk der Godsdienst heeft duizenden tot hunne eeuwige rampzaligheid bedrogen, o zwakke rieltok! daar veelen opleunen; heden leven zy, en morgen zyn ze niet meer, en na de dood is het tevens met de tyd der bekeering uit; ea die onbekeert dezewaereld verlaat, zal zekerlyk tot zyn eeuwige verdoemenis verzyzen. Men ruime dan deeze driehinderpaalen op, in den weg der godzaligheid, of men maake 'er zulke werktuigen van, dat wy door kunnen vorderen in de heiligmaking; zo zullen wy op de Goddelyke liefde verlieven, en 'er namaals voor eeuwig mede verëenigt worden.

Wat zyn ze dwaas, wat zyn ze blind,
Die u, ô Liefde Gods! vertreden
Om eenen hand vol rook en wind,
Om zondige vermaaklykheden,
Die, als een vuurpyl in de lucht,
Verdwynen eer ze zyn genooten.
Myn ziel wil om die snoode vrucht,
Uw eeuwig heil toch niet verstootten.

De waereldlingen hebben ieder een byzonder doelwit daar zy met de pylen hunner begeerte op mikken; de eene verkiest de staatzucht, de andere de geldzucht, een derde de wellust, anderen de haat, nyd, wraakzucht, en wat dies meer is; maar oprechte christenen hebben met elkander slegts één doelwit verkooren, daar zy met de pyl der Goddelyke liefde naar schieten, dat is heiligheid en deugd; dit is haar eenig wit; zy kennen geen ander: want hunne vuurige begeertens strekken zich altoos tot weldoen uit, nadien Jesus hunne handen bestuurt, en hunne pylen den rechten streek doen houden; daarom schieten zy nooit mis, gelyk de dwaaze waereldlingen, die ongestadig zyn in alle hunne wegen. Zulke een' stantvastig boogschutter naar dat geestelyk doelwit was (om maar één voorbeeld uit veelen by te brengen) de dappere Godsheld *Josua*, toen hy zich dus grootmoedig liet hooren: *Aangaande my en myn huis; wy zullen den Heere dienen, Josua xxiv. vers 15.* Ó! Wat zyn ze gelukkig die met zulk een' heldenmoed zyn aangedaan; geen winden van verderffelyke leeringen, geen orkaanen van onstuimige hertstochten, geen watervloeden van verdrukkingen, verleidingen en verlokkingen houden hunne pylen te rug, noch dryven ze ter zyden van 't doelwit af; zy blyven stantvastig in 't werk des Heeren; dies kreunen zy zich aan sinaad noch laster, nadien het zwaarlt by hun altoos het zwaarlt moet weegen, dat is de Goddelyke waarheid te belyden, te verdedigen en te betrachten; dit doelwit staat by hun zo vast, dat zy het nimmer uit het oog verliezen; tot dat de rechtvaardige Rechter hen in de uure des doods ten vollen van de prys verzekert, namelyk het eeuwig leven, daar zy in 't sryden van den goeden sryd des geloofs naar hebben gegrepen.

Ach laat myn pylen van verstand
 En wil het waare doelwit treffen!
 Myn Jesus, maak toch, door uw hand,
 De luchtstreek, daar zy doorgaan, effen;
 Zo sta ik in uw' godsdienst pal;
 Zo zal geen weelde of ongeval,
 Geen plaagen die de waereld drukken,
 Myn ziel uit haare vastheid rukken.

Gelyk een' diepgewortelden eik in 't midden der hevigste stormen van schudden weet noch wyken, zo vast staan de dooroëfende christenen, die *eikenboomen der gerechtigheid*, in den grond des geloofs geplant, dat geen tempeesten van verleiding en vervolging magtig zyn om hen te doen wankelen. Zy zyn de melkbehoevende kindsheid reeds ontwasschen, en mannen en vaders in Christus geworden, die de vaste spys van 't zaligmaakend Woord tot voedsel voor den inwendigen mensch kunnen verdragen: dus wasschen ze in Christus op, die hun hoofd is, om dat ze de waarheid in liefde betrachten. *Ephelen iv.* Zy zyn 't die dien Heere aannemen, en in hem wandelen, zynde in Hem gewortelt en gebouwt, en bevestigt in 't geloove. *Colossensen ii.* Ja het zyn de zulke die uit God gebooren zyn, en daarom niet zondigen, maar hun zelve bewaaren, zo dat de booze hen niet kan vatten. *i Joannes v.* Ziet daar, geloovige zielen, hoe verre een mensch, door de krachtige bystand van de liefde Gods, in de heiligmaking kan vorderen; laat u dan geen gewaande onmoglykheid afschrikken, als of gy die vereischte top van volmaaktheid niet zoud kunnen bereiken, gelyk dien ontrouwen dienstknecht, die zyn talent in de aarde begroef. De algoede God eischt niet dat wy als engelen zullen leven, zonder misdaden en gebreken, dat is een waare onmoglykheid: maar hy wil ook niet dat wy als slaaven van de zonde zullen leeven. Hy eischt alleen een oprecht, ootmoedig Nathanaëls hert, dat, naar de vermogens die 't bezit, van deugd tot deugd tracht voort te gaan, dat, onder de erkentenis van zyn nietigheid en menigvuldige struikelingen, altoos zyn best doet om tot die volmaaktheid te geraaken, daar veelen toe gekomen zyn; die heiligmaking is de wille Gods, en zulke zielen worden nooit op hun zelve gelaaten, maat zo krachtdaadig door Gods genade ondersteunt, dat zy tot den einde in den loopbaan der godzaligheid kunnen volharden, als bevindende door eigene ervaarheid, dat het juk van Jesus zach, en zyn last ligt is. *Mattheus xi. vers 30.*

De Liefde bezwykt niet.

XLIII.

Bezwyk, bezwyk niet, zwakke ziel,
 Door waan daar menig door verviel.
 Omvat uw Jesus, onder 't lyden,
 Met armen van geloof en deugd,
 En staroog op de hemelvreugd;
 Laat dan de Luchtvorst u bestryden,
 Met lust op lust, of plaag op plaag,
 'k Verzeker hem de nederlaag.

De Almogende Schepper heeft niet alleen de gantsche geschapene natuur eene vastgestelde regelmaat voorgeschreven, om haar' loop ordentelyk te bestieren, maar ook alle chrislelyke deugden tót zekere eïndens beperkt, waar op ze moeten uit loopen, behalven de Liefde alleen, die hoofddeugd weet van paal noch perk, van midden noch einde; zy stoot de maat met de voet, en breekt de maatstok aan stukken; zy is 't vuur eener eeuwige beweging dat nooit mag uitgebluft worden: alle andere deugden hebben met dit leeven uitgedient, maar de liefde vaart met de gelukzalige zielen ten hemel, om aldaar in hen onöphoudelyk te blaaken. Maar, ach! waar zyn ze die dit onwaardeerbaar juweel in hunne herten koesteren en bewaaren? Word dit zuiver vuur der liefde tot God en den naasten meest al niet verdreven door de besmettelyke liefdevlammen van ontucht, onrecht, haat, nyd en wat dies meer is. Helaas, verdoolde menschen! die dus met een maatlooze drift naar uw maateloos, dat is, oneindig verderfloopt, omdat gy de maateloosheid der Goddelyke liefdeniet wilt erkennen, zonder de welke niemand de zalige goederen der maatlooze eeuwigheid zal genieten. En gy, die waant veel werks van die schat te maaken, wanneer gy die slegts met een bekroinpen maat uitmeet; 't zy in 't uitdeelen uwer goederen aan de behoeftigen; 't zy in 't vergeeven van 't ongelyk u aangedaan; 't zy in 't betrachten van uw andere pligten. Ach! blaast toch uw liefdevuur op, door de wind van een heilige yver, eer het uitgaat, en gy om uw laauheid van uwen Heiland word uitgespogen: want *vervloekt is de mensch die des Heeren werk bedrieglyk doet. Jeremias XLVIII. vers 10.* Maar gy, geloovige zielen, die maat noch regel kent in de liefde tot uwen God, en uwen evenmensch; houd dat gy hebt op dat niemand u van die onwaardeerbare kroon beroove. Betoon, door uw geloof en goede werken, dat gy leeft daar gy leeft; zo zult ge met de liefde, die nooit vergaat, in de Bron der liefde voor eeuwig versmelten.

De Liefde kent geen maat.

XLIV.

't Word alles in zyn' loop beperkt:
 De Liefde alleen kent maat noch regel;
 Zy is 't die onophoud'lyk werkt.
 Myn Jesus, zet toch 't dierbaar zegel
 Van deeze hoofddeugd op myn hert;
 Zo zal ik, 't zy in vreugd of smert,
 Door liefdedaên en blyde klanken,
 U eeuwig minnen, eeuwig danken.

F 5

Gelyk

Gelyk men de natuurlyke warmte, de ziel van ons tydelyk leven mag noemen, zo mag, met het zelfde recht, eene brandende liefde tot God en onzen evenmensch de ziel van ons geestelyk leven genaamt worden: want daar die liefde verkoud, moet de deugd haast sterven; dus word van den Engel der gemeente van Sardis gezegt: *Ik weet uwe werken, dat gy den naam hebt dat gy leeft en gy zyt dood. Openbaaringe III. vers 1.* Zyn liefde, dat is, zyn godsvrucht was yskoud geworden. En, helaas! wat heeft hy all' volgers in dit verbafterd Christendom nagejaaten? Waar is die brandende liefde tot God en zynen godsdienst, die welker in onze voorvaderen blaakte, een vlam die de allerfeiste martelvlammen overtrof; waar is die brandende liefde tot het hooren, leezen, en onderzoeken van het woord der waarheid, die 'er in de zielen der wandelaars naar Einmaus ontstak? toen ze uitriepen: *En was ons herte niet brandende in ons, als hy met ons sprak op den weg, en als hy ons de schriften opende? Lukas xxiv. vers 32.* Waar is die brandende liefde tot Gods eer, als zyn H. Naam word gelastert en misbruikt, 't zy door de tong, 't zy door onheilige werken? Ja, waar is die brandende liefde, om onze broeders en zusters in den Heere te onderwyzen in hunne onwetenheid, te vertroosten in hunne droefheid, te ondersteunen in hunne zwakheid, te onderhouden in hunne armoede, en te bezoeken in hunne krankheid? Doodkoud, of ten minsten laaukrank Christendom! hoe zult ge voor den Alwetenden Rechter kunnen bestaan! Gy dan, die dit ter herten gaat, stookt uw byna uitgedooft liefdevuur weder op, door de brandstof van een vuurige begeerte. Bid God dat hy 't zelve door den H. Geest, die gelukzalige wind, geduuring aanblaaze, tot dat 'er weder een nieuw leven in uw ziel herbooren werde; zo zullen de verwarmende vlammen op nieuw hun behoorlyke werking doen, en de stoppelen van all' wat aardsch is verteeren, terwyl uw goud van geloof en godsvrugt, tot uwe eeuwige gelukzaligheid, voor Gode beproeft en zuiver zal bevonden worden.

De Liefde verwarmt.

XLV.

45

Daal, zuivre Heilgeest, die welêer
 De Pinxtervlammen deed verspreiden,
 Om duizenden tot God te leiden;
 Daal, zachte wind, ai daal toch neêr,
 Om 't sineulend lieftevuur te ontsleeken,
 Dat in myn hert reeds kwynt en sterft,
 Nadien het uw aanblaazing derft;
 Dies reinig my van myn gebreken.

Nes-

Nergens leeft men van edelmoediger daaden dan die van *Mofes* en *Paulus*, de eerfte weigerde een der bloejenfte ryken der aarde, om een onzichtbaar koningryk, en de laafte verachtte, ja verwierp als drek, de voornaamfte voorrechten van Ifrael niet alleen, maar hy getrooffte zich ook alle rampen en onheilen op zich te nemen, om de kennis en 't genot van die zelfde heerlykheid, namelyk, het eeuwig zalig leven. Dit moet een' waereldling in de hoogfte verwondering wechvoeren; maar een wys chriften, die dooroeffent is in de H. bladeren des N. Verbonds, konit zulks niet vreemt voor: want hy maakt deeze vergelyking: wat is een vorft, die flegts een gering gedeelte van den aardbodem beheerft, by een vroom chriften, die een koning over de geheele waereld en over zyn eigene hertftochten is, en namaals de kroon van 't ryk der hemelen zal dragen, waar by degantsche aarde als een ondeelbaar ftipje moet verdwynen? Wat waeren Joodsche voorrechten? *Paulus* kon geen hooger top van eere bereiken dan het Hoogeprieterfchap: maar is dat te vergelyken by het koninglyk Prieterdom van een geloovige ziel, dat hier begint en namaals nooit zal eindigen? Geflagttafels en adelyke wapenschilden, bewyzen dat men uit vorftelyke ftamhuizen afkomstig is, wat zyn die te waardeeren by den eerftand van waare chriftenen, die zoonen en dochteren van den alleroogften God genaamt worden? Wat zyn eindelyk aardsche rykdomen en welluften te achten, by de fchatten van een vernoegt gemoed, de goude ftraaten van 't nieuw Jeruzalem, de zielbanken van 't welbewuft gewiffe, en de ftoomen van onbedenkelyke lieflykheden, die aan Gods rechterhand eeuwig zullen duuren? Wie verwonderd zich noch om de wyze keuze van *Mofes* en *Paulus*? ô Vroome zielen! zyt ge op glori gezet, vergaapt u aan geèn aardsche eerteekenen die met de dood en de waereld verdwynen: zoekt de dingen die boven zyn, daar uw Heiland met eere en heerlykheid is gekroont, om u dezelve deelachtig te maaken: ontziet geen kruis en lyden; maakt u by tyds los van de ydele grootsheid dezès levens, door een' godvruchtigen wandel, zo zult gy eens opgenomen worden in die oneindige vreugd, die nooit ooge gezien, nooit oore gehoort, en nooit in iemands gedachten is opgeklommen. *I Corinthen II. vers 9.*

De Liefde haat alle ydele praaltekens.

XLVI.

46

Wech trotsche en aad'lyke eereteek'nen,
 Geslagtbewys, en Oudheids roem!
 Een chritten zal, hoe schoon m' u noem',
 Uw' glans by slyk en drek slegts reek'nen,
 By zyne glori, welks waardy
 Geen waereld immer op kan haalen.
 Wie wenscht dan in een' poel te daalen,
 Om de eer der aardsche slaverny.

De

De begeerte van den mensch strekt zich uit tot in de eeuwigheid; die trek is hem ingelchapsen: het leven ziet hy wel aan als den grondslag van alle genieting, maar eeuwig in dat genot te blijven, is het toppunt van zyn wensch. Laat ons nu eens onderzoeken wat wegen de menschen inslaan om die begeerte, zo veel mogelyk is, te verzadigen. De waereldlingen beoogen hier in alleen de zichtbaare goederen der aarde, bestaande in eerämpten op eerämpten na te jaagen, schatten op schatten te verzamelen, welluften op welluften te plegen, paleizen aan paleizen te bouwen, en dagelyks prachtig en lekker te leven; dit is hunne hemel, en hunne eeuwigheid; die hier in uitmunten achten zich zelf, en worden van veelen geächt voor de gelukkigste menschen; menschen, die met hunne spöorelooze uitvoeringen spreken, 't geen de Kardinaal Mazaryn welëer met den mond sprak: *Wil God my Parys voor altoos laten genieten, ik laat hem zyn' hemel behouden.* Doch dit zorgeloos opvolgen van hunne dwaaze begeerte duurt zo lang, tot een onverwachte dood hen uit hunne ingebeelde in een waare rampzalige eeuwigheid stort. Maar wat beoogt een oprecht christen met zyne trek naar de eeuwigheid? Hy tracht ze hier alleen te voldoen in de gemeenschap en verëeniging met zyn' Heiland, door de gehoorzaamheid des geloofs, door vurige gebeden, vrolyke dankzeggingen en een onwankelbaar vertrouwen op de Goddelyke voorzienigheid, en namaals in het volle genot der zalige heerlykheid; daar verlangt, daar zucht, daar rekhalft hy naar, daarom wenscht hy ontbonden en met Christus te zyn; ja, deeze gedachten hebben hem zo ingenomen, dat hy, buiten noodzaakelykheid, van geen waereld weet, noch om geen waereld denkt. Dus leeft, dus sterft hy met de slichtelyke spreuk van den Apostel Joannes in het hart, en in den mond: *Geliefde, nu zyn wy kinderen Gods, en het is noch niet geopenbaart wat wy zyn zullen; maar wy weten, dat als hy geopenbaart zal zyn, wy hem zullen gelyk weezen: want wy zullen hem zien gelyk hy is.* 1 Joannes III. vers 2.

Myn trek, myn zucht is niet tot u,
Vermoinde waereld vol gevaaren;
Ik ben voor all' uw wellust schuw;
Ik wil myn hert alleen bewaaren,
Hoe litig gy me ook streelt en vleit,
Voor Jesus liefde en heerlykheid,
Die laat ik uit myn' arm niet rukken,
Schoon ieder my wou onderdrukken.

Het heeft de Alwysheid gelieft meest alle deugdzaame menschen in deeze wisselvallige waereld te stellen, alsin een ongestuimige zee, om dezelve met de kiel van hun geloof te bevaaren, tot dat de laatste golf, de dood, hen in de haven der zalige onsterffelykheid werpt: waarlyk een krachtig middel om hunne herten van de aarde los, en in 't hemelsch heiligdom vast te maken. Maar door hoe veel baaren moeten zy niet heen worstelen, eer zy die heilkust naderen; nu overdekken hen eens de baaren van vervolging, angst en benaauthheid; dan eens de golven van tegenspoed, armoede, pynelyke ziekten, hoon, smaad, en wat dies meer is; dikwils vervallen zy byna, door bedriegelyke kalmtens, op de klippen van zorgeloosheid en geestelyke hoovaardy; dus vaaren zy geduurig door een oceaan van gevaaren; doch in 't midden van de nood draagt de Goddelyke liefde een teedere zorg voor hunne behoudenis; ja, al hebben zy geen duimbreed boords boven water, zy bewaaren, door haar kracht gesterkt, het roer van voorzichtigheid echter in klem: want zy houden de Godspraak van Propheet *Jesaiäs*, als een gunstige streek van het geestelyk kompas, steeds voor hunne ongen. *Wanneer gy zult gaan door het water, ik zal by u zyn, en door de rivieren zy zullen u niet overstroomen. Jesaiäs XLIII. vers 2.* Dit moedigt hen aan om zonder schrik en vrees de hemelreis, door de gehoorzaamheid des geloofs, voort te zetten, en ten einde te brengen, ô! Hoe gelukkig zyn die geestelyke zeehelden in 't midden van de woeste golven, die schuimende over hunne hoofden heen rollen, indien zy hunnen stuurman, de Heiland Jesus, nooit uit het oog van hunne ziel verliezen; met welk een blydschap worden zy niet aangedaan, als zy eindelyk den oever van dat gelukkig land nunner begeerte betreden, die hen doet juigchen en uitroepen: *God is ons een toevlucht en sterkte; hy is krachtig bevonden eene hulpe in benaautheden; daarom zullen wy niet vreezen, al wierden de bergen verzet in het berte der zeeën; laat haare wateren bruizen; laat ze beroert worden: Psalm XLVI. vers 2, 3 en 4.*

De Liefde ontziet geen gevaaren.

XLVIII.

O Waereld, wilde en woeste zee!
 Wie kan de doodelyke klippen,
 Die gy bedekt houd, toch ontslippen?
 Wat sleept uw drift all' onheil mee!
 Maar hoe! myn ziel, waar vreesst ge voor?
 Uw Jesus houd het roer in handen;
 Geef slegts aan zyne stem gehoor,
 Zo zult ge in 't zalig ryk belanden.

Gelyk het zout een dierbaar middel is om veele spyzen voor het bederf te bewaaren, zo is ook de godvruchtigheid een geestelyk zout dat de ziel, in 't midden van het krom en verdraait geslagt der verleidelyke waereld, voor 't bederf behoed ó! Die dat zout in 't zoutvat van een geheiligd hert omdraagt word nooit door de vuile stank der kwaade samersprekingen en verrotte redenen besmet; zyn gedachten, woorden en daaden blyven altoos in een frisse zuiverheid, omdat dezelve steeds met het zout van heiligheid worden besprengt, waar door ze niet, ademen dan *all' wat waarachtig is, all' wat rechtvaardig is, all' wat rein is, all' wat lieflyk is, en all' wat welluid: Philippenzen iv. vers 8*: Ja 't zyn de zulke die met recht het zout der aarde mogen genaamt worden, omdat ze uit kracht van de Goddelyke genade, door hunnen godzaligen wandel, de zondaars tot nadenken en dikwils tot bekeering brengen; dus was *Noach* het zout der eerste waereld, en *Loth* het zout van *Sodom*, hoewel 't geen vrucht op hunne tydgenooten heeft gedaan; beter wierd de ziel van *Justinus* voor 't bederf bewaart, toen het zout van stantvastigheid, in de wreedste folteringen der christelyke bloedgetuigen, hem niet alleen van een heidensich Philosooph tot een' christen leeraar, maar zelfs ook tot een' martelaar maakte. Gelukkige zielen die dat zout door het zondigen niet krachteloos maaken, om als onnut wechgeworpen te worden, maar die het meer en meer versterken door vuurige gebeden, door lydzaamheid in de verdrukkingen, indien het God geliefde hen t'eeniger tyd met vuur te zouten, en volständigkeit in den loopbaan der godzaligheid; zy zyn 't die eens opgenomen zullen worden in dat onbeweeglyk koningryk, daar het zout van eeuwigduurende wellusten aan Gods rechterhand nooit zyn kracht zal verliezen.

Gelukkig is hy die het zout
Van godsvrucht in 't gemoed behoud;
Dus zal zyn voedsel nooit bederven
Door ongezoute en dertle lust
Tot waereldliefde, die de rust
En geestelyke vreugd doen sterven.
Laat my, ô God! dat zoutvat niet
Verliezen tot myn zielsverdriet.

Aanmerkelyk is het onderscheid der vrees van den Aardsvader *Noach*, en die van den Stadhouder *Felix*: *Noach's* vrees was een vrucht van zyn krachtig geloof aan de goddelyke vermaaning: want dus leezen we, *Hebreen xi. vers 7.*: *Door het geloove heeft Noach, door goddelyke aanspraak vermaant zynde van de dingen die noch niet gezien wierden, en bevreesd geworden zynde, de Arke toebereid tot zyn's huisgezins behoudenis: Want had hy niet gevreesd, dat is met hoogächting, eerbied, ontzagen een bereidwillige gehoorzaamheid tot dat eeuwig Opperwezen niet ingenomen geweest, dan zou hy met zyne godlooze tydgenooten de godspreek, tot zyn verderf, bespot en belacht hebben; 't was dan die heilzaame vrees, door 't geloof gebaart, die hem aanstonds de hand aan 't werk deed slaan om de arke te voltoojen. Laat ons nu eens beschouwen hoedanig de vrees van *Felix* is geweest; die was, integendeel, een vrucht van zyn bedorven levenswandel, ontlaande uit het knaagen der worm van zyn wroegend geweten: want dus staat 'er *Handelingen xxiv. vers 25*: *En als hy (te weten Paulus) bandelde van rechtvaardigheid, en maatigheid, en het toekomend oordeel, Felix, zeer bevreesd geworden zynde, antwoorde: voor ditmaal gaa heenen.* Die taal klonk hem als een' donderslag in de ooren: want hy wist hoe onmaatigen onrechtvaardig hy had geleefd, en dat hy by gevolg ten hoogsten strafbaar was voor een almachtig en alweetend Rechterin 't kort, de vrees van *Noach* was de kinderlyke vrees tot zaligheid, en die van *Felix* de vrees der dienstbaarheid tot rampzaligheid. Behoud dan, ô geloovige ziel! die eerste vrees, dat beginsel, of liever het uitneemenste deel der wysheid met *Noach* in uw gemoed, zo zal de liefde Gods met haar' sterken arm de vrees van *Felix* met alle haare kwaade gevolgen uit uw hert verdryven: *Want daar is in de liefde geen vreeze, maar de volmaakte liefde dryft de vreeze buiten.* 1 *Joannes iv. vers 18*: terwyl ge, naar Gods bevel, met *Noach* in een' stille gerustheid, de ark van uw' tydelyke en geestelyke behoudenis tracht op te bouwen, door een krachtig geloof, zonder angstvalligheid, op de goddelyke voorzienigheid, tot dat de Ark van een' goede consciëntie u in de haven der eeuwige onsterffelykheid zal overvoeren.*

De Liefde verjaagt de vrees.

L.

50

Myn Jesus, die my 't heilpad wees
 Naar Vredestad, laat toch de vrees
 My in myn' loop geen hinder geeven;
 Verjaag ze door uw sterke kracht,
 Opdat ik mynen pligt betracht
 Door 't waar geloof met heilig beeven.
 Angstvalligheid, die hertzorg voed,
 Moet zwichten voor uw' liefdegloed.

Die de nadrukkelyke woerden van den Apostel *Jacobus* met aandacht overweegt: *Wie een vriend des waere ds wil zyn, die word een vyand Gods gestelt. Jacobus iv. vers 7.* moet noodzaakelyk, indien hy niet t'eenemaal verbastert is, de zondige waereldsche begeerlykheden, die den Apostel hier door t woord waereld verstaat, schuwen en myden als de pest. Gelukkig is hy dan die geduurig twee onvervalschte weegschaalen by zich draagt, en in de eene de vriendschap der waereld, en in de andere de vyandschap Gods legt, en dus, door de Goddelyke liefde gesterkt, zyne gedachten uitboezemt. „ Hoe! zal ik om een „ hand vol goud, een schaduwbeeld van ydele eer, en een onvol- „ maakt genot van zondige wellusten de waereld om haar „ vriendschap sineeken? Zal ik my onder de heerschende magt „ van die dwinglandin verflaaven, om iets dat aanstonds walgt, „ nooit verzadigt, steeds ontruft, en als een droom door een' „ onverwachte dood voorbygaat? Laat ik nu eens beseffen wat „ my door die dwaaze keuze te wachten staat, namelyk, de „ vyandschap Gods. Schrikkelyk vonnis Vreesselyk is het dus „ te vallen in de handen van den levendigen God. Wiens haren „ ryzen niet te berge, wanneer hy de afgrysselyke gevolgen van „ die vyandschap overdenkt; 't is de vyandschap van dien God, „ die door den adem zynes mond's de bergen vermorfelt, de „ koningen uit hunne zetels rukt, een' ontelbaaren oogt van „ lyken maait, en 't gantsch heelal niet alleen kan omkeeren en „ verdolgen, maar ook ligchaam en ziel kan verderven in de „ helle. Die dien God tot een' vyand heeft, heeft de geheele „ natuur tot zyn vyandin. Zal ik dan om de vriendschap der „ waereld, de vyandschap van dat Almagtig Opperwezen op „ myn' hals laaden? Neen, ô neen! deeze schaal weegt over. „ Wech bedriegelyke waereld, ik sloot u met de voet; ik ont- „ zeg u myn vriendschap, ja ik wil in tegendeel uw' doodelyken „ vyand worden, om de vriendschap van mynen weldoenden „ Schepper te verwerven ô Goedheidsbron! laat ik genade „ vinden in uwe obgen. Versterk my met uw kracht, om die „ listige vyandin door 't geloof te overwinnen; zo zal ik, vol- „ gens uw onwankelbaare beloften, hier de vrede die alle ver- „ stand te boven gaat genieten, en namaals uwe eeuwige heer- „ lykheid uit genade deelachtig worden,

Wech waereld met uw ydle praal!
 Gy valt te licht in myne schaal:
 Gods vriendschap moet hier 't zwaarste wezen.
 Uw gunst is niets dan gal en roet,
 Maar zyn gemeenschap honigzoet.
 Voor welk een' ramp zou hy toch vreezen,
 Die Hem bemint, en dient en acht.
 Zyn last is licht, zyn juk is zacht.

Men bevindt onder de bewooners deezer aarde tweederlei soort van menschen; de eerste, die den meesten hoop uitmaken, zyn waereldlingen, en de laatste hemellingen; de eerste denken niet dan aan de waereld, zy spreken niet dan van de waereld, zy leven niet dan in de waereld, en zy beminnen geen goederen dan die de waereld geeft; in 't kort: *Begeerlykheid der oogen, begeerlykheid des vleesches, en grootsheid des levens* zyn de doelwitten die zy alleen beoogen; daar verflaaven zy zich aan, daar wroeten, woelen en draaven zy om, als blinde mollen en gierige mieren; dat prenten zy hunne kinderen van jongs af in, en houden het voor hunne hoogste gelukzaligheid; men leeze, ter bevestiging deezer waarheid, slegts den XLIX. *Psalm*, daar het gedrag dezer menschen levendig wordt afgemaakt: maar de laatste soort hebben gantsch wat anders op 't oog; zy zyn hemellingen, dat zyn borgers van den hemel; daarom hebben zy niets met de waereld gemeen, als deszelfs goederen matig te gebruiken, als reizigers naar 't eeuwig vaderland, daar zy hunne herten reeds hebben voor uit gezonden; daarom loopen hunne gedachten, woorden en werken meest op den hemel uit, dat zalige gewest, daar een rust voor Gods volk is overgebleven. Worden zy om hunne godsvrucht van de waereldlingen gehoont, verguult en verdrukt, zy verheugen zich dat hun loon groot is in den hemel; is hier alles los en onbestendig, zy verwachten een' onbeweeglyk koningryk, en een stad die eeuwige fundamenten heeft; word het aardryk overstelpt met plaagen, tot straf voor de boosheid, zy zyn in Gods voorzienigheid gerust, wyl zulks hen tot zegening gedyd; ja all' wathen overkomt verdragen zy blymoedig en stantvastig, nadien zy de geduurige bruiloft van een welbewust gewisse tot een godspenning van de eeuwige heerlijkheid reeds in handen hebben. Is de dood eindelyk voor de waereldlingen een yffelyk monster, een' koning der verschrikking, hy is voor hun een gezant van een' blyde boodschap, die hen atkomt haalen om hunne zielen naar het zalig Paradys over te voeren. Ik besluite met de Spreuk van den Apostel *Joannes*: *De waereld gaat voorby met haare begeerlykheid. maar die de wille Gods doet blyft in eeuwigheid.* 1 *Joannes* II. vers 17.

52

Wroet vry, ô waereldling! en jaag
Naar 't geen dat rust noch vreugd kan geven;
'k Bemin de schat van 't eeuwig leven,
Dien ik reeds in myn' boezem draag.
Blyf vry in uw verwert gewemel
Steeds hangen, 'k haat die slaverny.
Wel hem die, van uw boejens vry,
Door hoop reeds wandelt in den hemel.

Was 'er ooit een vermaaning die krachtig is om ons van de hoogmoed af te schrikken, 't is die van den Heiland *Lukas xvi. vers 15. Wat hoog is onder de menschen, is een gruwel voor God* En echter 't is de hoogmoed die de zielen der meeste menschen als een' schadelyke pest bekruipt, niettegenstaande dat de Almagtige door zo veelschrikkelyke oordeelen betuigt heeft, en noch dagelyks betuigt, hoe haatelyk dat gedrocht in zyne oogen is. De *Engelen*, die hun beginnel niet bewaart hebben, wierden 'er door uit den schoot der eeuwige gelukzaligheid geworpen, de hartnekkige *Phar.* in 't roode meir versmoort; de trotsche *Nebucadnezar* van zyn' troon gerukt, en onder de beesten verdreeven; en *David*, anders een' man naar Gods heite, met de schrikkelyke plaag eener verwoestende pestilentie bezogt; dus wederstond, en wederlaat God noch de hovaardige, en zend ze zelfs in de wenschelykste voorpoed de zwaarste rampen t'huis; rampen, die een' ootmoedige ziel slegts voor beuzelingen houd, en 'er vrolyk over heene stapt; want niemand vind minder rust dan een hoogmoedig mensch: duizendmaal word hy naar zyn inbeelding in zyn gewaande eer beleedigt, waar door hy inet *Haman* berit van spyt, omdat de *Mordechays* zynere eeuw niet willen voor hem nederbuigen; de minste verandering der waereld verstrekt hem tot een' doodelyken last; dies moet hy uur op uur een hel, die schets zynere eeuwige rampzaligheid, in zynen boezem dragen. Wien zou 't noch gelusten met dat monster aan te spannen? Wie zou noch, door de hovaardy, de slaafsche wetten der mode opvolgen, die duizenden van zielen aan haar kluijsters bind, behalven dat men niet belagchelykers kan bedenken; dan op wat blinkend en geschildert slyk roem te dragen. Neen, godvruchtige zielen, verjaag die dertele paauw en haar gevolg met behulp van de liefde Gods uit uwe herten en huizen; en laat de waare ootmoedigheid haar plaats bekleeden: want God geeft de nedrige genade; en is het leven der hoogmoedige vol doodelyke onrust. de wandel der ootmoedigen is een Paradys vol rust en vreugd: vertroost u dan ten besluite met de les van uwen Zaligmaker: *Leert van my dat ik zachtmoelig en nedrig van herten ben, en gy zult ruste vinden voor uwe zielen. Mattheus xi. vers 29.*

De Liefde verjaagt de hoogmoed.

Lid.

53

Behoë me, ô Jesus! voor de laagen
 Des hoogmoeds, bron van alle plaagen,
 En help my 't monster door uw kracht
 Verbannen uit myn ziel en wooning,
 En laat, uit enkele gunstbetooning,
 Oprechte ootmoedigheid de wacht
 Altoos bewaaren in myn herte,
 Zo sia ik pal in hoon en smerte.

Zo

Zo schadelyk als het misbruik van een' natuurlyken spiegel is, omdat hy de jeugd tot hovaardy, de snoodste aller ondeugden, aanzet; zo heilzaam en noodzaakelyk is 't gebruik van de spiegel des goddelyken woords van 't O. en N. verbond; een' spiegel die den Apostel *Jacobus*, *de volmaakte wet, die der vryheid is*, noemt. Heilzaam is die spiegel, omdat hy ons niet vleit, maar de aller-verborgenste boezemvlekken zonneklaar voor de oogen brengt, om 'er ons van te reinigen door het zuiver water des geloofs, der heiligste geboden, der allerheerlykste beloften, en verschrikke-lykste dreigementen. Vermaakelyk is die spiegel, omdat hy ons de zeldzaamste geschiedenissen, de krachtigste redeneeringen, de bondigste en troostrykste zedespreuken, de aanmerkelykste gevallen en de uitmuntenste wonderwerken doet beschouwen: Goddelyk is die spiegel, omdat hy in alles onbesmet en volmaakt is. Noodzaakelyk is die spiegel, omdat wy zonder dezelve als blinden naar de wand zouden moeten tasten, en voor eeuwig versteeken blyven van den weg, die den verstandigen opleid naar 't nieuw Jeruzalem dat boven is. Maar hoe heilzaam, bevallig, goddelyk en noodzaakelyk die spiegel mag weezen, weinigen zyn 'er, helaas! die 'er een recht gebruik van maaken. Hoe veelen worden 'er gevonden die voor dezelve schrikken, omdat ze de onbewimpelde waarheid haaten. Hoe menig is 'er die dat kristal verächt, omdat het, in zyn verblinde oogen, te laf, en van een' hoogdraavende welsprekenheid ontbloot is. Hoe menig is 'er die dat glas bezwalkt door den vuilen waassem van voor-oordeel en verdraajing der schriften, tot zyn eeuwig verderf. Eindelyk, hoe veele zyn 'er wiêr oogen schemeren door het gedu-urig inzien der valsche spiegelglaazen van waereldsche wellusten en onnodige bezigheden, waar door ze onbekwaam worden, om hunnen eeuwigen welstand door de beschouwing van die dierbaa-re spiegel des Euangeliums te kennen, en te bevorderen. Spiegelt u dan zacht, ô geloovige zielen! aan die rampzalige bespiegelaars, door het gestadig bespiegelen van de goddelyke waarheid; laat dit uw liefste uitspanning zyn, zo zal 't u aan geen geestelyk vermaak ontbreken; ja, indien dat woord iykelyk in uw woont met alle wysheid, zo zult gy haast van de waereld walgen, en naar de eeuwige goederen, in dat woord voor alle vroomen beloofd, met de grootste begeerte verlangen. Be- spiegelt u dan met my, ten besluite, in dat onbevlekt kristal, 't geen Sions Harpenaar ons in de hand geeft: *De wet des Heeren is volmaakt, bekeerende dezelve. De getuigenis des Heeren is gewis, den slegten wysheid leerende. De be-veelen des Heeren zyn recht, verblydende het herte. Het gebod des Heeren is zuiver, verlichtende de oogen: Psalm XIX, vers 8 en 9.* De

De Liefde bespiegelt zich in Gods wet.

LIV.

54

O Dierbre spiegel van Gods wet,
 Die onvolmaakteid kent noch smet!
 Laat toch uw' glans myn ziel bestraalen,
 Opdat het schadelijk kristal
 Der zonde my niet breng' ten val:
 Want zonder u moet elk verdwaalen,
 En storten in de helsche gracht;
 Dwaas is hy dan die u verächt.

De Apostelen *Paulus* en *Jacobus* willende de levendige kracht van 't Christelyk geloof vertoonen, schryven 'er dus voortreffelyk van: *In Christus Jesus heeft noch belydenis eenige kracht, noch voorhuid, maar het geloof door de liefde werkende. Galaten v. vers 4* Engelyk het ligchaam zonder de Geest dood is, also is het geloove zonder de werken dood. *Jacobus II vers 26*. Hier zien wy klaar dat de liefde of godvruchtigheid de ziel en 't leven van 't geloof is, en dat by gevolg de mensch geestelyk dood is, indien hy ledig van goede, en vruchtbaar van kwaade werken bevonden word, gelyk den Apostel *Paulus* getuigt van een weduwe die, als zy haar wellust volgt, levendig gestorven is. *1 Timotheus v. vers 6*. Niet dat de goede werken eigentlyk de oorzaak zyn dat men de Hemel daar door verdient: in 't allerminste niet; 't is uit enkele genade, 't is alleen door de vrywillige zoenofferhande van Christus Jesus, dat wy zalig kunnen worden: *niemand komt tot den vader dan door hem*: want een gebrekkelyke gehoorzaamheid van onze gantche levens tyd is in 't minste deel niet op te weegen by de eeuwigduurende heerlykheid. Schoon dit waarachtig is, zo verklaart echter de Opperste wysheid dat zonder heiligheid niemand den Heere zal zien; dat zy alleen zalig zullen worden die zyne geboden doen; dat geen uiterlyke belydenis van *Heere, Heere*, maar Gods wil te betrachten ons in 't koningryk der hemelen zal doen ingaan, ja dat alle zondaars, die den naam hebben dat zy eeven, dood voor God zyn: maar hoe gelukkig zyn de zulke echter in hunnen rampzaligen staat, wanneer ze zich door deeze bazuin van de Goddelyke liefde laten opwekken! *Ontwaakt gy die slaapt, en staat op uit aen dooden, en Christus zal over u lichten. Ephesen v. vers 14* Zy zyn 't die met *Mattheus* het tolhuis van de waereld, en met *saccheus* het loon der ongerechtigheid verlaaten; zy zyn 't die met den verlooren zoon opstaan, en met een waar berouw tot hunnen vader wederkeeren; ja zy zyn 't, eindelyk, die van dien almachtigen en goedertierenen Vader voor eeuwig op 't heerlykft' onthaalt zullen worden, na dat zy dit heugchelyk getuigenis uit zynen mond zullen gehoort hebben: *Men behoort vrolyk en blyde te zyn: want deeze myne zoonen en dochteren waaren dood, en zy zyn weder levendig geworden; zy waaren verlooren, en zy zyn gevonden. Lukas xv. vers 32.*

'k Ben dood door zonden en gebreken,
Ja van 't onëindig heil versteken,
Nu ik, helaas! uw' liefdegloed,
Ô Bron der Liefde! derven moet;
Daal in 't gestorven hert dan neder,
En wek het op door uwe kracht;
Herstel me in 'r geestlyk leven weder:
Want buiten u is 't eeuwig nacht.

De *Psalmist*, willende de liefde tot zynen God uitdrukken; zegt *Psalm LXXIII. vers 9. Myn ziele kleefst u achter aan. Krachtige woorden!* Men weet dat een' kleefbaare stoffe zich zo vast verenigt met het geen 'er aan raakt, dat het zelve 'er nauwe-lyks van afgescheurt kan worden; zodanig was het hert van Sions Harpenaar aan zynen goedertierenen Schepper gehegt, dat niets hem 'er af kon scheiden. Die gelukkige stand bezat ook den Apostel *Paulus*, toen hy dus in een blaakende liefde tot zynen Heiland uitborst: *Ik ben met Christus gekruist; en ik leev, doch niet meer ik, maar Christus leeft in my, en het geene ik nu in 't vleesch leev, dat leev ik door het geloof des zoons Gods, die my lief gehad heeft, en hem zelven voor my heeft overgegeeven. Galaten II. vers 20.* Hy was, om zo te spreken, in de liefde tot zyn' Zaligmaaker als versmolten. Wiens gemoed word niet bewogen om die doorluchtige voorbeelden na te volgen, en Jesus met de armen van een levendig geloof zo vast te omhelzen, en aan te kleeven; dat niets van alles magtig is, 't geen 'er in 't slot van 't VIII. Hoofddeel aan de *Romeinen* bygebragt word, om hem van die liefde te scheiden. Maar ach! waar zyn die godzalige yveraars te vinden? De meeste menschen'kleeven wel vast: maar waar aan? aan den Mammon, aan de waereld, aan de wellust, aan kwaadegewoontens, aan één of meer troetelzonden en wat dies meer is; daar zyn ze noch door vermaaningen, noch door bestraffingen, noch door rampen en plaagen van af te scheiden, en mogelyk zouden zy 'er in eeuwigheid niet afscheiden, indien zy 'er door de dood, tot hunne onëindige rampzaligheid, niet wierden afgescheurt. Maar gy geloovige zielen, die beter in de wet des Heeren zyt onderwezen, volhard in de aankleeflykheid tot uwen Heiland; -omhelst hem geduurig door een' godvruchtigen wandel; laat hem niet los voor hy u zegent; *waakt; staat in 't geloove; houd u mannelyk; zyt sterk. I Corinthen XVI. vers 13.* Schuwt het aankleeflyk pek van de waereld en haare begerlykheden, door een' tegensrydige zucht en trek tot de hemeliche goederen; zo zult gy hier door de Liefde des Vaders vertroost, verkwikt, en voor alle onheilen beveiligd worden, en namaals Hem omhelzen, aankleeven en genieten, in de volzalige vreugde, van eeuwigheid tot eeuwigheid.

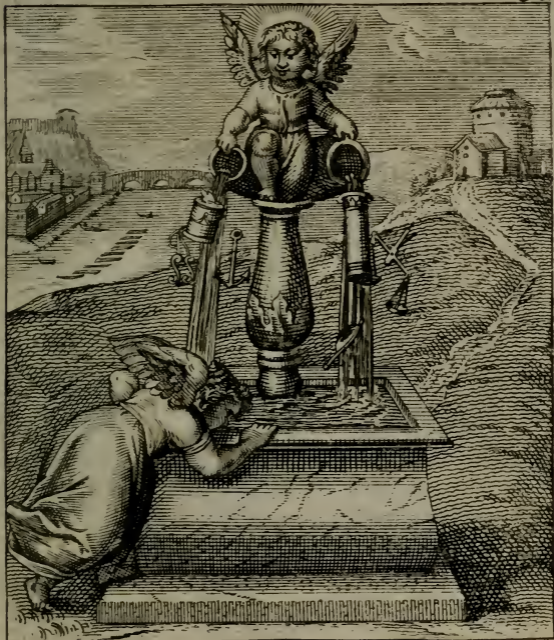
56

Myn Jesus, trek myn hert van 't aardfch,
Opdat ik steeds in u mag leeven,
Door u geduurig aan te kleeven;
Wend myn gedachten hemelwaards;
Zo tart ik alle ramp en plaagen;
Zo blyve ik van de slaverny
Der zondige begeerte vry;
Zo wil ik 't all' om u verdragen.

H

Ge-

Gelyk het Fonteinwater alle andere wateren in klaarheid, zuiverheid, reiniging en levendigheid overtreft, zo gaat ook de Leere des euangeliums, in alle deeze opzichten, alle godsdiensten te boven; dit is die Heilbron, die springt tot in het eeuwige leven. *Heere, zegt Petrus, tot wien zullen wy heene gaan? Gy hebt de woorden des eeuwigen levens. Joannes VI. vers 68.* Klaar is dat water, omdat het ons de welbehaagende wille Gods zonneklaar vertoond, en de onsterfelykheid, voorheen in schaduwen gezwachtelt, in 't licht heeft gebragt. Zuiver is dat water, omdat 'er in deszelfs lessen, geboden en beloften de minste onvolmaaktheid niet is te vinden. Reinigmaakend is dat water, omdat het onze zielen van de allervuilste smetten der zonde, daar het water der wet van Mozes krachteloos toe was, ten vollen kan reinigen. Levendig is eindelyk dat water, omdat het elk, die dood is in misdaden, door Christus weder levendig maakt, en ons geduurig in 't betrachten van heiligheid en deugd een nieuw leven byzet, en het zachte juk van Jesus gewillig en vrolyk doet opnemen; doch levendig, voornamelyk, omdat het ons na een volstandige gehoorzaamheid de kroon des levens, dat is de eeuwige gelukzaligheid zal doen verkrygen. Komt dan, ô zondaars! tot deeze heilfontein; laaft en reinigt u uit die springader des levens; verlaat uwe gebroekene bakken van wellust, eer-en geldzucht die geen water kunnen houden; gewent u aan dat water, door vuurige gebeden en een' waarachtige bekeering, zo zult ge haast van de modderpoelen der zonde walgen. En gy, vermoeide zielen, die u naar den geest in een land bevindt dat dor, mat en zonder water is, en die sichteewt als een hart naar de waterstroomen van Gods gunst, komt tot deeze heilfontein; hier is water tot uw' blydshap, verkwikking en vertroosting; voor u springen hier de straalen van wellusten, die u dronken maaken naar den geest, daar de keurigste wyne der dertele waereldingen voor moeten zwichten. Ô Dierbaare en nimmeropdroogende Welbron! Gelukkig zyn ze die u alleen tot hunne laavenis verkiezen; gy besproeit ze hier met het heilzaam vogt van een vrolyk geweten, die geduurige maaltyd, en schets van *die zuivere rivier van het water des levens, klaar als kristal, voortkomende uit den troon Gods, en des Lams. Openbaaringe XXII. vers 1.* daar ze zich voert eeuwig in zullen baden.

ô Jesus, dierbre Heilfontein!
ô Eeuwige uitvloed van genade!
Dat zich myn ziel in u steeds bade,
Zo zal ze door uw kracht zich rein
Vertoonen voor uw zuivere oogen.
Die u tot laavenis verkiest,
Word, schoon hy alles hier verliest,
In zyn verwachting nooit bedrogen.

De Liefde vergaat nimmermeer, zegt den Apostel Paulus. 1 Corinthen XIII. vers 8. Hy wil met die Spreuk te kennen geeven, dat zy, die hier volstandig in de liefde, dat is godvruchtigheid blyven, hier namaals de eeuwige gelukzaligheid zullen genieten. Kan 'er welscherper spoor en prikkel bedacht worden, om de menschen tot een heilig leven aan te noopen? en echter zyn 't de meeste die hier minst aan denken. Zy wenschen wel, met den onheiligen Bileam, den dood der rechtvaardigen te sterven, maar zy beseffen niet, dat zonder heiligmaaking niemand den Heere zal zien. Maar gy, godvruchtige zielen, die 't genadelicht, 't geen u geduurig bestraalt, niet uitbluft door zondige gedachten, woorden en werken, maar kloekmoedig voortgaat van deugd tot deugd, en 't zalig Sion door 't geloof reeds in 't gezicht hebt gekregen, wat moet 'er een bron van onuitspreekelyke blydschap in uwe herten opwellen, wanneer gy overweegt dat de liefde, dat is de betrachters van alle liefdewerken, niet alleen nimmer zullen vergaan, maar ook voor eeuwig met een vreugd en heerlijkheid gekroont zullen worden, wiër waarde nimmer in de gedachten van eenig mensch is opgeklommen. Wat last is u te zwaar om op te nemen? Wat gevaaren te aakelig om 'er door heen te dringen? En wat wellusten, hoe bekoorlyk, die gy niet vrywillig zoud versmaaden, om 't genot diër zalige eeuwigheid, waar van gy 't onderpand, eene verzekerde hoop, reeds in uw' boezem draagt? die u vrolyk doet uitroepen. „ ô Eeuwigheid!
 „ hoe verslind gy onze gedachten! wie is magtig om uw diepte
 „ te peilen? Wech waereld met uw schynveinmaak; uw' minnaars
 „ mogen zich honderd jaaren in uwe onvolmaakte wellusten baden,
 „ maar wat is die druppel by den oceaan onzer volmaakte eeuwigheid te
 „ vergelyken? ô Eeuwigheid! is uw voorsmaak zo aangenaam,
 „ dat 'er alle aardse lekkernyën voor moeten zwichten,
 „ hoe aangenaam moet dan uw' wesenlyke genieting zelf niet wezen!
 „ ô Bron der Goddelyke liefde! Ontdekker van die zalige eeuwigheid!
 „ Komt, ja komt haastelyk, om ons in uw' onëindige heerlijkheid,
 „ ons eenigste verlangen, op te nemen, om aldaar onafscheidelyk
 „ met u te verëenigen.

De Liefde blyft in eeuwigheid.

LVIII.

58

Wie staat om damp, om slyk en draf
 Van de eeuwige bezitting af,
 Der vreugd, die Jesus elk wil geeven
 In 't zalig ryk der heerlykheid
 ô Waereld, die bedrieglyk vleit!
 Wien lust het u noch aan te kleeven
 Om iets dat slegts bestaat in waan?
 De Hemel blyft, gy moet vergaan.

De Heiland zegt zeer nadrukkelyk in zyn hoogprieſterlyk gebed, tot trooft voor alle godvruchtige zielen: *Ik heb haar de heerlijkheid gegeven die gy my gegeven hebt, op dat zy één zyn, gelyk wy één zyn; ik in haar, en gy in my. Joannes xvii. vers 22 en 23.* ô Zalige verëeniging! Gelukkige Bruid van Jeſus! die reeds uws Bruidegoms heerlijkheid in hoop bezit; een heerlijkheid daar de waereld met alle haare ſchyngoederen maar ſtof en damp by is; een heerlijkheid die u in droefheid kan vertrooſten, in 't lyden verkwikken, en in kerkers doen juigchen; ja een' heerlijkheid die de dood, voor u, van een koning der verſchrikking verandert in een gezant des vredes, die u de aangenaamſte tyding zal aanbrengeſen, en u van all' het aardſche ontbinden, en overvoeren naar het wezenlyk genot van die *onverderffelyke, onverwelkelyke en onvergankelyke erffenis*, die in de hemelen als een' ſchat voor u is weggelegt. De dertele waereldlingen mogen u haaten en vervolgen, wat nood? zy kennen het onwaardeerbaare onderpand van de eeuwig gelukzaligheid niet dat gy in uw' boezem draagt; een onderpand voor geweld en roofzucht veilig, en voor bedrog en liſt ontoegankelyk, zo lang de zonde geen ſcheiding tuſſchen u en uwen Bruidegom maakt. Zyt dan niet hooggevoelende, maar vreeſt; denkt altoos dat hy, die meint te ſtaan, ligt kan vallen; diespiegel u aan *Salomon*: wie is nauwer met God verëenigt geweest? en wie heeft ooit ſchandelyker die gemeenſchap gebroken, na maate der genade die hy had ontfangen? Houd uw trouwring van een' onwankelbaare hoop dan zorgvuldig vaſt, door een zuiver geloof en een oprechte gehoorzaamheid: want uw' Bruidegom is met geen verdeelt hert te vrede, dat nu eens aan Hem en dan aan de waereld kleeft; dat heet door een geestelyk overſpel van hem afhoereeren; draag Hem, maar Hem alleen dan alle uwe genegenheden op. Zeg de waereld vaarwel. Maak u't eenemaal los van de aarde. Reinig de tempel van uw ziel van alle vleechelyke en geestelyke beſmettingen, zo zal hy in u wonen en wandelen door de volmaakſte verëeniging die ooit bedacht kan worden; dat is die witte keurſteen die niemand kent dan die hem ontfangt, waar door gy eens verwaardigt zult worden, om voor eeuwig met uwen Bruidegom in zyne volzalige genieting te verëenigen.

De Liefde verëenigt zich met de ziel.

LIX.

59

ð Zalige verbintenis!
 Waar door de ziel verëenigt is
 Met de onwaardeerbare Hemelkoning.
 Wie zegt de waereld niet vaarwel,
 Met all' haar ydel poppenspel?
 Wie leeft 'er die zyn's hertenwooning,
 Door lust, noch last, noch waan gestuit,
 Niet voor dien Bruidegom ontsluit?

Zalig zyn de dooden die in den Heere sterven, van nu aan; ja, zegt de Geest: op dat ze rusten mogen van hunnen arbeid. Openbaringe XIV. vers 13. ô Zalige, ô levendige rust voor een vroomme ziel! terwyl haar ligchaam ongevoelig in de aarde rust en in stof verkeert, tot dat zy'er door Gods almagt eensin de onbedenkelykste luister en heerlykheid weder mede verëenigt, en uit het Paradys, daar ze nu op zichzelf leeft; in den derden hemel zal overgevoert worden, om in het volle genot der eeuwige zaligheid te deelen. Wierd ze hier verguist, vermaad en verächt, daar leeft ze in de hoogste achting by, en in de zoetste gemeenschap met de heilige engelen, en de geesten der volmaakte rechtvaardigen. Moest ze hier den fryd voeren tegen vlesch en bloed, de duivel en de waereld, daar draagt ze de krans van overwinning; daar is ze beveiligd voor verdrukking, verleiding en verlokking. Wierd ze hier bezocht met ziekten, armoede en andere droevige toevallen, daar leeft ze in de onverbeeldelykste rykdom en vrolykheid; daar is ze vry van alle gebreken. Moest ze hier leven in een waereld vol onrust, stormen, rampen en plaagen; daar leeft ze in een stille en onveränderlyke kalmte van een' onfscheidbaare rust en vrede die alle verstand te boven gaat. Wierd ze hier eindelyk door het ligchaam belet en verhindert, om door aandachtige bespiegelingen de dingen te zoeken die boven zyn, daar is ze van dat lastig pak ontslagen, daar vliegt en zweeft ze in een oogenblik waar ze weezen wil. Ziet daar slegts een schets getoont van 't geluk der vroomme zielen, in de tusschentyd van de dood en het laatste oordeel: want dat deeze zalige toestand een' aanvang zal nemen zo dra den laatste adem is uitgeblaazen, verklaart de H. Geest duidelyk als hy zegt: *zalig zyn ze van nu aan*; 't geen de Heiland bevestigt in de belofte aan den bekeerden moordenaar: *Heden zult gy met my in het Paradys zyn*: Lukas XXI. vers 43. ô Zalig! ô onbegryplyk heil! wie word niet bewogen om zich van nu aan te bekeeren, en inatig, rechtvaardig en godsdienstig te leven, om u, als de dood eens klop, van nu aan te verweven? ô! Hôe veel verghijt die staat met den stand der godloozen, wiër zielen, nahun sterfslot, van nu aan in de eeuwige rampzaligheid storten. Men houde dan een getrouwewacht over onze zielen; men bidde God dat hy ons lust en kracht geeve om volstandig tot den einde by zyne waarheid te blyven. Ik eindige deeze, en alle myne Aanmerkingen over deeze stoffe met detroostelyke belofte van den Propheet Jesaïas Hoofddeel LVII. vers 2. *De rechtvaardige zal ingaan in de vrede; zy zullen rusten op hanne slaap bedden, sen regelyk die in zyne oprechtigheid gewandelt heeft.* A M E N,

o Paradys! gewenschte haven
Van rust voor 't vroom godsdienstig hert!
Hoe vrolyk zal 't de grootste smert,
En hoon, en stryd, en lastig slaaven
Vergeeten in uw' hof van vreugd,
Die nooit vergaan zal noch verveelen!
Myn ziel, wilt gy 'er ook in deelen,
Wyk nimmer af van 't spoor der deugd.

BLADWYZER

D E R

OPSCHRIFTEN.

Onze Liefde tot God.	- - -	pag. 3
Gods Liefde tot ons.	- - -	5
Door de Liefde zyn wy Gods kinderen.	-	7
De Liefde is oprecht.	- - -	9
De Liefde is eeuwig.	- - -	11
De Liefde verlicht.	- - -	13
De Liefde geeft de beste belooning.	-	15
De Liefde is de beste leermeester.	-	17
Gods Liefde is de dierbaarste fchat.	-	19
De Liefde reinigt.	- - - -	21
De Liefde ziet op het volmaakfte Eén.	-	23
De Liefde worstelt om de prys.	- -	25
De Liefde trekt, en word getrokken.	-	27
De deugd is 't kenteken van de Liefde.		29

De

B L A D W Y Z E R.

De Liefde is eensgezind met God.	-	31
De Liefde ziet steeds naar boven.	-	33
De Liefde vordert steeds in 't goede.	-	35
Gods Liefde gaat boven der oud'ren Liefde.		37
De Liefde is een' volmaakten band.	-	39
De Liefde overwint de natuur.	- -	41
De Liefde is een onöverwinbaar schild.	-	43
De Liefde zaait in een' goeden akker.	-	45
De Liefde myd alle bezwaarnis.	- -	47
De Liefde is mildaadig.	- - -	49
De Liefde zegepraalt over de nyd.	-	51
De Liefde ontziet geen arbeid.	- -	53
De Liefde geeft onwaardeerbare goederen.		55
De Liefde verdraagt de kastyding.	-	57
De Liefde verëenigt zich met de vrede.	-	59
De Liefde word door hoop gevoed.	-	61
De Liefde haat de traagheid.	- -	63
De Liefde beschaaft alles.	- -	65
		De

B L A D W Y Z E R.

De Liefde baant den weg ten hemel.	-	67
De Liefde keert tot haar' oorsprongk.	-	69
De Liefde is stantvastig in 't lyden.	-	71
De Liefde bouwt.	- - -	73
De Liefde is een welriekende balzem.	-	75
Door de Liefde leeft men veilig.	-	77
De Liefde is een verkwikbre bron.	-	79
't Geduld is het zachte juk der Liefde.	-	81
De Liefde is de uitmuntenste deugd	-	83
De Liefde treft het rechte doelwit.	-	85
De Liefde bezwykt niet.	- - -	87
De Liefde kent geen maat.	- -	89
De Liefde verwarmt.	- - -	91
De Liefde haat alle ydele praaltekens.	-	93
De Liefde tracht naar een volmaakte verëeni- ging.	- - - -	95
De Liefde ontziet geen gevaaren.	-	97
De Liefde bewaart alles voor 't bederf.	-	99
		De

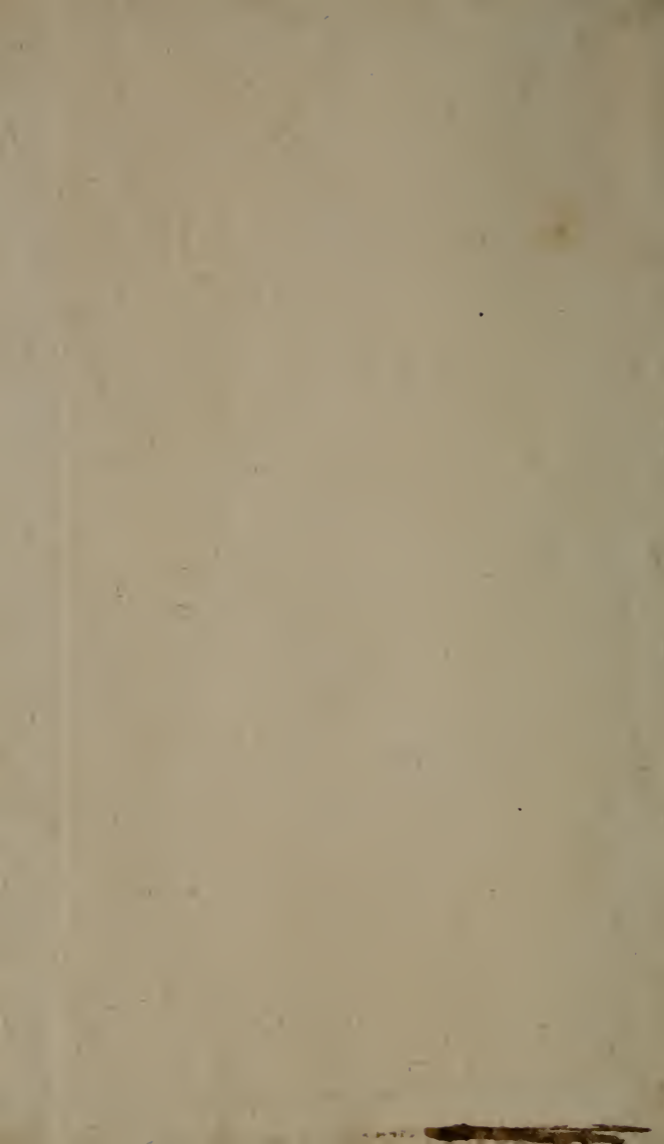
B L A D W Y Z E R.

De Liefde verjaagt de vrees.	- -	101
De Liefde verſmaad de waereld.	-	103
De Liefde verkieft de hemel voor de waereld.		105
De Liefde verjaagt de hoogmoed.	-	107
De Liefde beſpiegelt zich in Gods wet.	-	109
De ziel is zonder Liefde dood.	- -	111
De Liefde kleeft haar Heiland aan.	-	113
De Goddelyke Liefde is de Fontein des levens.		115
De Liefde blyft in eeuwigheid.	-	117
De Liefde verëenigt zich met de ziel.	-	119
De Liefde ruft na de dood.	- -	121

E I N D E.

B: V.

WILLIAM SALLOCH
Pines Bridge Road
Ossining, New York

481

1844

